

AGENDAPUNT

NR:

2010.0.010.780

Collegenota

Aan burgemeester en wethouders

				Datum
Documentnummer	2010.0.010.780			
Zaaknummer	2010-02-00135			
Datum	03-09-2009	Portefeuillehouder		
Vertrouwelijk	Deels (rapport Beke)	Krikke		
		Hoefnagel		
Dienst	Maatschappelijke Ontwikkeling	In DT	Nee	
Ambtenaar	Marjolein Foppen	In college		07-02-2010
Telefoonnummer	3908	Voorstel in raadscommissie	Nee	
Onderwerp	Aanpak jeugdoverlast Arnhem	Voorstel in raad	Nee	
		Genoemde data fataal	Nee	

Beslispunten

1. Kennis te nemen van de onderzoeksrapporten naar de omvang van jeugdoverlast (Beke) en de huidige aanpak van jeugdoverlast (Radar).
2. Vast te stellen de in bijlage 4 voorgestelde structuur voor de aanpak van jeugdoverlast Arnhem.
3. In te stemmen met het aanstellen van een coördinator voor de uitvoering gedurende een periode van 2 jaar.
4. De raad te informeren over deze aanpak door middel van bijgevoegde raadsbrief (bijlage 5)

Korte toelichting / samenvatting

In 2009 is gestart met de ontwikkeling van de aanpak van jeugdoverlast in Arnhem. Om te beginnen heeft bureau Beke de shortlistmethode (problematische jeugdgroepen in beeld gebracht) toegepast en heeft Radar onderzoek gedaan naar de huidige aanpak van jeugdoverlast. Wat betreft de te zetten stappen in de aanpak is het advies nu een goede structuur neer te zetten om de overlast stedelijk op een eenduidige manier aan te pakken.

Omdat deze aanpak veelomvattend is en er meerdere partners bij betrokken zijn, wordt geadviseerd een coördinator aan te trekken voor de uitvoering gedurende een periode van 2 jaar.

Te kopiëren stukken voor het college

- Bijlage voorgestelde structuur en systematiek (bijlage 4)
- Raadsbrief 'Aanpak jeugdoverlast Arnhem' (bijlage 5)
- Persbericht (bijlage 6)

Ter inzage te leggen stukken voor het college

- Rapport Beke (**VERTROUWELIJK** bijlage 1)
- Rapport Radar (bijlage 2)
- Memo prioritering groepen 23 juni lokale driehoek (**VERTROUWELIJK** bijlage 3)

Te kopiëren stukken voor raadscommissie of gemeenteraad:

- Raadsbrief 'Aanpak jeugdoverlast Arnhem' (bijlage 5)

Ter inzage te leggen stukken voor raadscommissie of gemeenteraad:

Toelichting op het voorstel

1. Aanleiding / Probleemstelling

In de praktijk blijkt de aanpak van diverse groepen jongeren in wijken die overlast veroorzaken een lastige materie te zijn. In de "Nota Integrale Veiligheid 2008-2011" is de aanpak van overlast door jongeren omschreven als één van de hoogste prioriteiten. In de nota "Opgroeien in Arnhem" ('08) en in de Perspectiefnota ('08) van de gemeente Arnhem is ook nadrukkelijk gesteld dat er gewerkt moet worden aan het realiseren van een substantieel lager percentage risicjongeren en probleemjongeren dan nu het geval is.

Een aantal stappen in het realiseren van een structurele aanpak is nu gerealiseerd. Er is een 'foto' van jeugdoverlast in Arnhem (Bureau Beke) gemaakt en van de huidige werkwijzen van partners, inclusief gemeente Arnhem (Adviesbureau Radar). De volgende stap is het implementeren van een structuur voor de aanpak in de stad, volgens de shortlistmethodiek die ontwikkeld is door Bureau Beke. Deze is aanpak veelomvattend en er zijn meerdere partners bij betrokken.

2. Doel

Verminderen van de jeugdoverlast in Arnhem.

3. Argumenten

1. Er is een foto gerealiseerd van jeugdoverlast in Arnhem (Bureau Beke) en van de huidige werkwijzen van partners, inclusief gemeente (Adviesbureau Radar).

De gemeente Arnhem heeft Bureau Beke gevraagd de shortlistmethode toe te passen in de stad Arnhem. De shortlist is een op basis van wetenschappelijk onderzoek samengestelde vragenlijst waarmee politiefunctionarissen op systematische wijze periodiek de aard en omvang van problematische jeugdgroepen in hun wijk of verzorgingsgebied in beeld kunnen brengen (Beke, 2009). De methodiek wordt op dit moment door alle politieregio's in ons land toegepast. De methodiek omvat de volgende stappen:

1. Deskundigheidsbevordering en informeren (de wijkagent centraal)
2. Invullen van de shortlist
3. Analyse en eerste rapportage (rapport Beke, bijlage 1)
 - Overzicht van de groepen
 - Beschrijvingen van de groepen
4. Selectie van aan te pakken groepen door gemeente, politie en Openbaar Ministerie (**VERTROUWELIJK** bijlage 3)
5. Plan van aanpak maken in bestaande jeugdoverleggen
6. Aanvulling door andere deskundigen (o.a. Jeugd en Jongerenwerk)
7. Aanvullende systeemanalyse door de politie
8. Formulieren plan van aanpak per groep
9. Gebruik maken van beproefde instrumenten en methodieken

De shortlist is afgelopen voorjaar uitgevoerd door de wijkagenten. Inmiddels zijn de resultaten opgeleverd. Deze zijn weergegeven in het rapport 'Problematische jeugdgroepen in Arnhem' dat als bijlage is bijgevoegd. Er zijn in Arnhem 19 problematische jeugdgroepen in beeld gekomen: 3 criminele jeugdgroepen, 2 overlastgevende jeugdgroepen en 14 hinderlijke jeugdgroepen.

Op 23 juni heeft de lokale driehoek 5 van deze groepen geprioriteerd voor een aanpak (4 hinderlijk, 1 overlastgevend; **VERTROUWELIJK** bijlage 3). De politie onderzoekt de mogelijkheid van aanpak van een criminele jeugdgroep.

Uit het onderzoek van Radar naar de huidige aanpak van jeugdoverlast is een aantal bevindingen naar voren gekomen:

- Vele verschillende overlegvormen
- Weinig vastgelegd met betrekking tot de aanpak van jeugdoverlast
- Taakopvatting en rol wijkmanagers verschilt
- Aansluiting professionals bij wijken lastig
- Samenwerking Rijnstad en Pactum/Rijn-Side in nieuwe overlegvorm
- Ambulant jongerenwerk lange tijd afwezig
- Preventie jeugdoverlast geen kerntaak bij politie
- Profileren Ketenregisseur Jeugd en Veiligheidshuis kan beter
- Grenzen stellen aan de jeugd is belangrijk bij aanpak

De rapporten van Beke (bijlage 1) en Radar (bijlage 2) zijn als bijlagen meegezonden.

2. Er is geen eenduidige structuur om jeugdoverlast aan te pakken in Arnhem.

Uit het onderzoek van Radar is gebleken dat er veel onduidelijkheid bestaat over rollen, verantwoordelijkheden en structuur in de aanpak van jeugdoverlast in Arnhem. Als vervolg op het onderzoek van Bureau Radar is er overleg geweest tussen de afdeling Zorg, Wijkmanagement, Dienst Programmamanagement en Strategie en politie om hierover te spreken. Afsproken is om als uitgangspunten voor de aanpak te kiezen voor:

- Zoveel mogelijk aansluiten bij bestaande wijkoverleggen;
- coördinatie vanuit het Veiligheidshuis;
- Regierol bij de uitvoering op wijkniveau bij de wijkmanager.

In de bijlage is een stedelijke structuur uitgewerkt alsook een systematiek conform welke de plannen van aanpak opgesteld zullen worden (bijlage 4). Deze aanpak sluit aan bij een model dat ook in andere gemeenten (onder andere Utrecht) wordt gehanteerd.

- **Hinderlijke groepen:** nadruk op groepsaanpak en domeinaanpak; regie bij gemeente.
- **Overlastgevende groepen:** nadruk op samenwerking ('fine-tuning'); regie bij gemeente.
- **Criminele groepen:** nadruk op individuele aanpak (casuïstiekoverleg). Regie bij justitiepartners.

3.1 De aanpak is veelomvattend en er zijn meerdere partners bij betrokken.

Om deze reden is het belangrijk de coördinatie over de aanpak binnen het Veiligheidshuis Arnhem te leggen, en de regie voor de uitvoering bij een coördinator jeugdoverlast. De aanpak geldt voor de stad Arnhem als geheel. De gemeente is weliswaar regievoerder op het terrein van veiligheid, maar kan de uitvoering zeker niet alleen vormgeven. Hierbij zijn andere partners noodzakelijk. In deze aanpak zijn de belangrijkste partners de politie, stichting Rijnstad en Pactum. Maar ook binnen de gemeente zijn meerdere diensten en afdelingen betrokken, zoals het Veiligheidshuis en wijkmanagement.

3.2 Ondersteuning en begeleiding is noodzakelijk op uitvoeringsniveau.

Omdat deze aanpak veelomvattend is en er meerdere partners bij betrokken zijn, wordt geadviseerd een coördinator aan te trekken om de uitvoering te ondersteunen en begeleiden. Op wijkniveau moeten, onder regie van de coördinator, met behulp van de wijkmanagers en met gebruik van de bestaande overleggen, plannen van aanpak worden gemaakt voor de geprioriteerde groepen volgens een vaste structuur, zodat inzet, planning en benodigde inzet inzichtelijk gemaakt worden. De coördinator is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de plannen van aanpak.

Geadviseerd wordt deze coördinator jeugdoverlast aan te stellen voor de periode van twee jaar. Deze periode zal zeker nodig zijn om de uitvoering goed op te zetten. De coördinator voert de totale regie op de uitvoering van de integrale aanpak van jongerenoverlast en is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de plannen van aanpak. De coördinator maakt deel uit van het Veiligheidshuis Arnhem. Tevens is de coördinator actief in de wijken van de geprioriteerde groepen en fungeert als "ogen en oren" waar het gaat om jeugdoverlast. De coördinator weet goed te schakelen tussen de overlast die bewoners ervaren, de jongeren zelf en de professionals.

4. Financiën

Voor het neerzetten van de structuur zijn geen aanvullende middelen nodig. Eventuele extra activiteiten zullen binnen de beschikbare budgetten worden uitgevoerd.

Voor het aantrekken van de coördinator is voor een periode van 2 jaar (2010-2011) budget beschikbaar binnen begroting op het deelprogramma jeugdbeleid en binnen de middelen voor het bestrijden van overlast en verloedering.

5. Risico's

N.v.t.

6. Uitvoering en evaluatie

Op 20 oktober heeft een feedback-bijeenkomst plaatsgevonden voor alle belanghebbende interne en externe partners die een directe rol hebben bij de aanpak van jeugdoverlast. Het gaat hierbij om een afvaardiging van WES, DPS, Rijnstad, Pactum en politie. Daar zijn de onderzoeken gepresenteerd en toegelicht. Daarnaast is de structuur toegelicht en het stramien voor de plannen van aanpak (bijlage 4) voor de aanpak van de geprioriteerde (**VERTROUWELIJK** bijlage 3) jeugdgroepen.

De vervolgstap is het aantrekken van een coördinator voor de uitvoering. Vervolgens moeten op wijkniveau, onder regie van de coördinator, met behulp van de wijkmanagers en met gebruik van de bestaande overleg-

gen, plannen van aanpak worden gemaakt voor de geprioriteerde groepen.

Vanuit het Veiligheidshuis Arnhem zal de coördinatie plaatsvinden op zowel de plannen van aanpak en uitvoering ervan op wijkniveau, als op de individuele aanpak door de projectgroep. Vanuit het Veiligheidshuis Arnhem zal ook de evaluatie van de jeugdoverlast worden uitgevoerd en de bevindingen voorgelegd aan het college.

Indien nodig zullen extra activiteiten worden ontwikkeld, voor zover deze uitgevoerd kunnen worden binnen de beschikbare budgetten.

Communicatieparagraaf

Heeft er al communicatie plaatsgevonden? Zo ja, met wie en hoe?

Ja, intern met de DPS, met de afdeling Wijkzaken en met de sector WES van de dienst Maatschappelijke Ontwikkeling.

Daarnaast is er in februari een startbijeenkomst geweest voor alle betrokken instellingen in het kader van de start van de onderzoeken naar de omvang van jeugdoverlast in Arnhem en de huidige aanpak van jeugdoverlast in Arnhem. Hierbij waren aanwezig afgevaardigden van WES, DPS, Rijnstad, Pactum, en politie.

Op 20 oktober heeft een bijeenkomst plaatsgevonden waar de onderzoeksresultaten gepresenteerd zijn en de structuur is toegelicht.

Zijn er direct belanghebbenden die geïnformeerd moeten worden, voordat de media worden geïnformeerd? Zo ja, hoe gebeurt dit?

N.v.t.

Is er naast openbaarmaking in het persgesprek ook een persbericht nodig? (Zo ja, bijvoegen)

Ja.

Is naast het persgesprek en persbericht nog een andere wijze van bekendmaking nodig? Zo ja, waaruit bestaat die?

Nee.

Is er een communicatieplan over dit onderwerp?

Nee. Communicatie was betrokken bij de bijeenkomst van 20 oktober.

AANPAK JEUGDOVERLAST ARNHEM

Een 'foto' van de aanpak op jeugdoverlast

Documentnr. 2010.0.010.793

Zaaknummer 2010-02-00135

Amsterdam, juli 2009
Ferdinand Oort en Tamara Schuurs

Colofon

RadarAdvies
Contactpersoon: Ferdinand Oort
Veemarkt 83
1019 DB AMSTERDAM
Telefoon: 020 - 4635050
Faxnummer: 020 - 4635051
f.oort@radaradvies.nl
www.radaradvies.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Onderzoeksopzet.....	4
3. Bevindingen op stadsniveau	5
3.1 Rijnstad	5
3.2 Pactum/Rijn-Side.....	9
3.3 Politie.....	10
3.4 Ketenregie	11
4. Bevindingen op wijkniveau.....	14
4.1 Noord-West: Burgemeesterswijk/Hoogkamp, Schaarsbergen, Heijenoord/ Lombok, Klingelbeek en omgeving	14
4.2 Noord-Midden: Angerenstein/ Paasberg, Alteveer/ Cranevelt, Geitenkamp, Monnikenhuizen	16
4.4 Noord-Oost: Presikhaaf West, Presikhaaf Oost, Molenbeke/Plattenburg	20
4.5 Noord-Oost: 't Arnhemse Broek en Spijkerkwartier.....	21
4.6 Zuid-Oost: Malburgen West, Malburgen Oost (zuid), Malburgen Oost (noord).....	23
4.7 Zuid-Oost: Holthuizen/Vredenburg/Kronenburg, Rijkerswoerd, De Laar.....	25
4.8 Zuid-West: Elderveld, Elden en Schuytgraaf.....	27
5. Bevindingen op individueel niveau.....	29
5.1 Perspectief van wijkbewoners	29
5. 2 Perspectief van ouders.....	31

5.3 Perspectief van jongeren.....	33
6. Belangrijkste bevindingen	36
Bijlage 1 - Gesprekslijst Pactum/ Rijn-Side, Rijnstad & Politie	38
Bijlage 2 - Gesprekslijst Wijkmanagers.....	40
Bijlage 3 - Gesprekslijst Ketenregie	42
Bijlage 4 - Gesprekslijst Ouders.....	44
Bijlage 5 - Gesprekslijst Buurtbewoners	45
Bijlage 6 - Gesprekslijst Jongeren	46
Bijlage 7 - Totaaloverzicht overlegstructuren	47
Bijlage 8 - Overzicht gesproken personen	51

1. Inleiding

In de praktijk loopt de gemeente Arnhem steeds vaker tegen het feit aan dat diverse groepen jongeren in wijken overlast veroorzaken en dat daar niet snel en adequaat genoeg op wordt gereageerd. De huidige werkwijze van de gemeente (fysieke aanpak zoals creëren hangplaatsen), de politie (reageren op meldingen) en welzijnsinstellingen (jongerenwerkers, integrale hulpverleners, activiteiten) worden in dit rapport belicht om de mogelijke verbeteringen te kunnen achterhalen.

Deze rapportage geeft vooral de meningen weer van betrokkenen om zo een 'foto' van de aanpak op jeugdoverlast in Arnhem (deel II) te kunnen maken. Door dit deel van de foto te koppelen aan het overzicht van de groepen die jeugdoverlast veroorzaken (deel I), wordt een grondige basis gecreëerd waarop de aanpak kan worden scherpgesteld (deel III).

We maken een foto het liefst op basis van ondersteunende 'harde' vastgelegde documentatie, maar deze was helaas bij de start van het onderzoek slechts beperkt voorhanden. Hierdoor is de foto vooral scherpgesteld door gesprekken met sleutelpersonen vanuit de organisatie van de aanpak op jeugdoverlast in Arnhem (zie de bijlage voor een overzicht). Dit betekent dat de aanpak wordt beschreven op basis van de werkelijkheid van de gesprekspartner. Met andere woorden: de focus ligt bij de gesproken persoon en het perspectief welke hij/zij heeft. Met 'perspectief' bedoelen we dat vanuit het gezichtspunt en belevingswereld van de betreffende gesprekspartner de aanpak op jeugdoverlast er anders uit kan zien dan feitelijk het geval. Ook kan er sprake zijn van verschillen in belevingswerelden. Als achteraf blijkt dat de werkelijke situatie aantoonbaar anders is, geven we dat als kanttekening aan.

Vandaar dat dit onderzoek niet leidt naar conclusies, maar naar bevindingen. Wij, als onafhankelijke onderzoekers, weten immers niet in alle gevallen of de aanpak die we beschrijven, verloopt zoals bedoeld of gewenst. We beschrijven de huidige aanpak vanuit de perspectieven van de sleutelpersonen en constateren daarin een aantal aandachtspunten. We geven daarbij geen waardeoordelen, adviezen of aanbevelingen, maar schetsen de aanpak, zoals deze in de praktijk wordt beleefd.

Opgemerkt moet worden dat de wijkmanagers van de gemeente Arnhem een regiefunctie op wijkniveau vervullen op de terreinen veiligheid en leefbaarheid, maar dat deze nog erg informeel is. Zij zijn in ieder geval verantwoordelijk voor het samenbrengen van partijen die op wijkniveau werkzaam zijn. De wijkmanagers hebben op dit moment geen specifieke taak in het coördineren van een aanpak op het terrein van jeugdoverlast. Omdat zij wel een spilfunctie binnen de Arnhemse wijken vervullen en daardoor verschillende signalen van diverse partijen ontvangen, hebben zij een centrale rol gekregen in deze rapportage,

De beschreven aanpak op jeugdoverlast, die in deze foto is vevat, moet wat ons betreft vooral aanleiding geven om de bevindingen binnen de gemeente te bespreken. Op die manier komt de gemeente gezamenlijk tot een effectieve en efficiënte aanpak die werkt.

2. Onderzoekopzet

Om de aanpak op jeugdoverlast in Arnhem in beeld te brengen, zijn we gestart met een kick-off bijeenkomst waarvoor alle relevante partners rondom jeugd in Arnhem zijn uitgenodigd. Vervolgens is documentatie over de aanpak van jeugdoverlast opgevraagd bij de belangrijkste partners:

- Gemeente Arnhem
- Politie Gelderland Midden
- Rijnstad (jongerenwerk)
- Pactum/Rijn-Side (straathoekwerk)

Na een inventarisatie, zijn de documenten geanalyseerd. De verkregen informatie vanuit de vastgelegde documentatie was beperkt. In samenspraak met de gemeente Arnhem zijn daarop verschillende gesprekslijsten samengesteld om de informatie aan te vullen.

- Gesprekslijst voor politie, Pactum/Rijn-Side en Rijnstad
- Gesprekslijst voor wijkmanagers van de gemeente Arnhem
- Gesprekslijst voor de ketenregisseur jeugd
- Gesprekslijst voor ouders
- Gesprekslijst voor wijkbewoners
- Gesprekslijst voor jongeren

Deze vragenlijsten (toegevoegd in de bijlage) zijn gebruikt voor het organiseren van semi-structureerde gesprekken. De gesprekken met de politie zijn gevoerd met de jeugdcoördinatoren. Bij Pactum/Rijn-Side en Rijnstad hebben we gesproken met een gemengd gezelschap van beleid en uitvoering. Alle wijkmanagers en de Ketenregisseur Jeugd zijn afzonderlijk gesproken (zie bijlage).

Bovendien hebben we gesproken met ouders, wijkbewoners en jongeren om ook die kant van de jeugdoverlast in Arnhem in kaart te brengen. Zij hebben immers een hoge betrokkenheid en vormen het startpunt (en eindpunt) van de overlast. In overleg met de opdrachtgever kozen we voor de wijk Geitenkamp om deze gesprekken te voeren, omdat in deze wijk de laatste tijd veel te doen is geweest rondom (ernstige) jongerenoverlast.

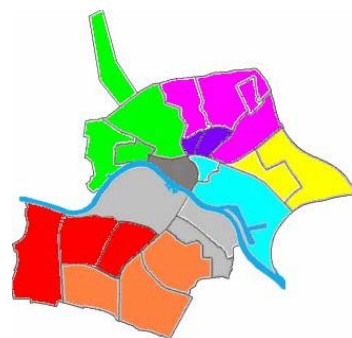
Ouders en wijkbewoners hebben we bereikt door korte huisbezoeken af te leggen (na introductie door Rijnstad) en jongeren door aan te sluiten bij de activiteiten van jongerencentrum de Sperwer in de Geitenkamp. De bevindingen zijn vastgelegd in deze rapportage.

3. Bevindingen op stadsniveau

De bevindingen van het onderzoek naar de aanpak op jeugdoverlast in de gemeente Arnhem, beschrijven we in een aantal onderdelen. In de eerste plaats beschrijven we in dit hoofdstuk de stand van zaken op stadsniveau, waarbij we een onderscheid maken in de rol van Rijnstad, Pactum/Rijn-Side en de politie. We geven hierbij ook aandacht aan de rol en functie van de ketenregisseur Jeugd.

Vervolgens gaan we in het volgende hoofdstuk in op de stand van zaken in de verschillende wijken van de wijkmanagers, te weten:

1. Noord-West: Burgemeesterswijk/Hoogkamp, Schaarsbergen, Heijenoord/Lombok, Klingelbeek (groen)
2. Noord-Midden: Angerenstein/Paasberg, Alteveer/Cranevelt, Geitenkamp, Monnikenhuizen (roze)
3. Noord-Midden: Sint Marten/Sonsbeek, Klarendal (paars)
4. Noord-Oost: Presikhaaf West, Presikhaaf Oost, Molenbeke/Plattenburg (geel)
5. Noord-Oost: 't Arhemse Broek, Spijkerkwartier (blauw)
6. Zuid Oost: Malburgen West, Malburgen Oost (zuid), Malburgen Oost (noord) (grijs)
7. Zuid-Oost: Holthuizen/Vredenburg/Kronenburg, Rijkerswoerd, De Laar (oranje)
8. Zuid-West: Elderveld, Elden, Schuytgraaf (rood)

De focus van de beschrijving ligt op verzoek van de gemeente op de *structuren* die binnen de wijken zijn georganiseerd met het oog op jeugd in het algemeen en jeugdoverlast in het bijzonder. Tot slot geven we de bevindingen weer vanuit de perspectieven van wijkbewoners, ouders en jongeren en we sluiten af met een overzicht van de voornaamste bevindingen.

We geven in dit hoofdstuk geen volledige weergave van alle informatie uit de verschillende gesprekken die we hebben gevoerd, maar gaan in op die bevindingen die het meest opvallend uit de gesprekken naar voren zijn gekomen.

3.1 Rijnstad

Stichting Rijnstad verzorgt in Arnhem het accommodatiegebonden en ambulante jongerenwerk. Ambulant jongerenwerk is lange tijd afwezig geweest. Al sinds 2001 is er geen ambulant jongerenwerk meer in Arnhem. De gemeente heeft er de afgelopen periode voor gekozen meer te werken vanuit de accommodaties. Het ambulant jongerenwerk werd een taak van de jongerenwerker die vanuit de accommodatie zijn werk doet, in plaats van een afzonderlijke functie.

De roep om ambulante jongerenwerkers neemt sinds kort toe. Dit blijkt onder andere uit de Vogelaar- en GSO III programma's. Sinds 1 september 2008 is er in Malburgen tien uur en in Geitenkamp vijftien uur ambulant jongerenwerk actief, gefinancierd uit reguliere middelen.

Sinds april van dit jaar is er een afzonderlijke ambulant jongerenwerker aangetrokken door Rijnstad, waardoor de functie ambulant jongerenwerk opnieuw is geïntroduceerd. Deze jongerenwerker wordt gefinancierd vanuit de GSO-gelden en is werkzaam in de Zuid-wijken.

Rijnstad werkt vanuit meerdere voorzieningen waar jongeren terecht kunnen. Zowel wijkoverstijgende voorzieningen, als voorzieningen op wijkniveau. In de meeste krachtwijken zijn jongerencentra gerealiseerd, met uitzondering van het Arnhemse Broek. In de wijken waar minder sprake is van problemen rondom jeugd, zijn jongerenruimtes ontwikkeld. Dit zijn kleinschaligere voorzieningen. Hieronder ziet u een overzicht van de jongerenaccommodaties in Arnhem, het verzorgingsgebied en de uren die Rijnstad inzet.

Voorziening	Gebied/wijk	Uren/fte
Bovenwijkse voorzieningen		
Willemeen	Stedelijke functie	3 ½ / 4 fte
Madser	Halfstedelijke functie (alle wijken onder de Rijn)	Bijna 3 fte
Jongerencentra op wijkniveau (ingezet in krachtwijken)		
Mix	Klarendal	48 uur
Sperwer ¹	Geitenkamp	48 uur
Push	Presikhaaf	48 uur
Fresh	Malburgen-West	48 uur
Remixx	Malburgen-Oost	48 uur
Schuytgraaf	Per 2012 wordt een jongerencentrum geopend	-
Jongerenruimtes		
Joy	Elderveld	24 uur
De Bus	Flexibel inzetbaar (o.a. in De Laar en Rijkerswoerd)	24 uur
Rijkerswoerd	Per juni 2009 wordt een jongerenruimte geopend	-

Willemeen heeft een podiumfunctie en bedient heel Arnhem en omstreken. Het aantal fte dat er voor Willemeen in het overzicht genoemd wordt, omvat ook de uren van de muziekprogrammering en communicatie.

¹ De Sperwer is in de wijk Geitenkamp de voorziening voor jongeren vanaf 16 jaar. Voor kinderen tot 12 jaar is er in Geitenkamp de voorziening Grenspost. In dit rapport zijn de voorzieningen voor kinderen niet meegenomen.

Alle accommodaties werken samen met vrijwilligers uit de doelgroep. Bij sommige projecten ligt sterk de nadruk op jongerenparticipatie. De jongeren bepalen dan wat ze met, voor en door jongeren willen organiseren.

Rijnstad geeft zelf aan dat er toch ook nog steeds veel aanbodgericht wordt gewerkt. Dit blijkt niet altijd goed aan te sluiten op de behoeften en leefwereld van de doelgroep. Rijnstad probeert wel steeds meer in te zetten op het betrekken van de jongeren zelf.

Rijnstad registreert een aantal zaken omtrent de activiteiten en jongeren. De registraties van jongerenwerker en ambulant jongerenwerker verschillen van elkaar. De jongerenwerker registreert met name op activiteit: *type activiteit, aantal deelnemers, frequentie, et cetera*. De ambulant jongerenwerker registreert de jongeren op straat: *grootte groep, afkomst, leeftijd, gedrag, overlast, et cetera*. De ambulant jongerenwerker registreert in principe op groepsniveau, tenzij er noodzaak is op persoonsniveau te registreren. Er is nog geen eenduidig format voor de registratie van de ambulant jongerenwerker. Deze wordt momenteel opgesteld door de aangetrokken ambulant jongerenwerker.

Samenwerkingsconvenant Pactum/Rijn-Side-Rijnstad²

Stichting Rijnstad (jongerenwerk) en Pactum/Rijn-Side (straathoekwerk) hebben beiden een maatschappelijke opdracht in Arnhem en komen elkaar regelmatig tegen bij hun werkzaamheden. Hoewel er verschillen zijn in opdrachten, zijn er ook overeenkomsten. Beide organisaties hanteren bijvoorbeeld het vindplaatsgericht werken en beiden leggen actief contact met de jongeren. In de praktijk wordt er vaak al samengewerkt, maar dit was tot voor kort gebaseerd op de goede wil van de werkers. Om een meer eenduidige werkwijze te creëren, is er een samenwerkingsconvenant tussen Rijnstad en Pactum/Rijn-Side opgesteld.

Met het convenant wordt de samenwerking en taakverdeling tussen beide organisaties transparanter, waardoor het werken op straat doelmatiger en efficiënter wordt. Dergelijke uniformering was er tot voor het schrijven van het convenant nog niet. Met het convenant wordt de taakverdeling helder. Op straat houdt Rijnstad zich bezig met de preventie categorie, hinderlijke groepen en overlastgevende groepen die geen criminele activiteiten ondernemen. Rijnstad haalt de jongeren uit de anonimiteit, legt contact, geeft informatie en advies en leidt eventueel toe naar de hulpverlening van Pactum/Rijn-Side of andere partners. Pactum/Rijn-Side houdt zich bezig met de overlastgevende groepen die wel lichte vormen van criminaliteit plegen, criminele groepen (na interventie van politie of justitie) en de zorgcategorie. Pactum/Rijn-Side biedt de jongeren hulpverlening.

² Pactum/Rijn-Side wordt nader beschreven in paragraaf 3.2

Rijnstad en Pactum/Rijn-Side willen samen met de politie een driehoeksoverleg (jongerenwerk, straathoekwerk en politie) vormen op wijkniveau. Zij hanteren hiervoor de volgende indeling van gebieden:

1. Malburgen, Immerloo en 't Duifje
2. Elderveld, de Laar, Holthuizen, Vredenburg, Kronenburg en Rijkerswoerd
3. Geitenkamp
4. Klarendal en Sint Marten
5. Presikhaaf
6. 't Arnhemse Broek

In het convenant staat beschreven dat het driehoeksoverleg minimaal eens in de vier maanden moet plaatsvinden. Uit de gevoerde gesprekken blijkt dat Rijnstad en Pactum/Rijn-Side liever eens in de zes weken een dergelijk overleg organiseren en indien nodig meteen bij elkaar kunnen komen. De frequentie van vier maanden komt voort uit het feit dat Pactum/Rijn-Side iedere vier maanden een interne rapportage over trends uitbrengt. Dit is echter terugkijken en staat los van actuele signalen. De meest ideale situatie vanuit hun optiek zou daarom zijn om iedere vier maanden een overleg te organiseren omtrent trends en daarnaast iedere zes weken een overleg te realiseren naar aanleiding van signalen.

Het betrekken van de politie bij het convenant en het driehoeksoverleg is (nog) niet gelukt. Het overleg in Klarendal wordt door Rijnstad en Pactum/Rijn-Side benoemd als best practice. Hier zitten het jongerenwerk, straathoekwerk en politie regelmatig met elkaar om tafel en bespreken zij jongeren op casusniveau.

Rijnstad en de wijk

In de wijken zijn veel verschillende overlegvormen. Iedere wijkmanager heeft zijn of haar eigen overlegstructuur of -structuren, waardoor aansluiting van Rijnstad niet altijd eenvoudig is.

Een wijkmanager heeft een signaalfunctie. Meldingen van jongerenoverlast kan een wijkmanager doorgeven aan ondermeer Rijnstad of Pactum/Rijn-Side. Zij stemmen onderling af, melden aan elkaar en de politie.

Bij de wijkplatformen is niet standaard een jongerenwerker aanwezig, maar wel een opbouwwerker van Rijnstad. Zo ongeveer 1 à 2 keer per jaar is het jongerenwerk op verzoek aanwezig tijdens een wijkplatform.

Uit de gesprekken met de wijkmanagers blijkt dat de tevredenheid over Rijnstad op wijkniveau wisselt. Een aantal wijkmanagers is van mening dat het aan kwaliteit en capaciteit ontbreekt bij Rijnstad. Terwijl andere wijkmanagers aangeven zeer tevreden te zijn.

Samenwerking

Rijnstad is erg tevreden met de vastgelegde samenwerking met Pactum/Rijn-Side in het samenwerkingsconvenant. Het straathoekwerk en (ambulant) jongerenwerk werken naar hun idee goed samen en ook de doorverwijzing naar de hulpverlening van Pactum/Rijn-Side verloopt soepel.

De samenwerking met de politie vindt Rijnstad nog te persoonsafhankelijk. Rijnstad zou graag zien dat de politie een vaste gesprekspartner wordt.

3.2 Pactum/Rijn-Side

Pactum/Rijn-side is een (jeugd)zorgorganisatie, welke het straathoekwerk in Arnhem verzorgt. De straathoekwerkers leggen contact met (groepen) randgroep- en risicojongeren en overlastgevendende jongeren(groepen) om hen oplossingen te bieden voor hun problemen en te motiveren voor hulpverlening. Bij Pactum/Rijn-Side werken 21 mensen (18 fte) in de uitvoering (straathoekwerkers en hulpverleners).

Er is één straathoekwerker in Arnhem Noord en één in Arnhem Zuid sinds april dit jaar actief in het kader van de GSO-gelden.

Alle sleutelpersonen in een wijk (buurtbewoner, snackbareigenaar, kroegbaars, etc.) zijn in principe de klant van een straathoekwerker. Door met iedereen contact te leggen en te onderhouden is de straathoekwerker goed op de hoogte van wat er speelt in de wijk. Op die manier vult de straathoekwerker een deel van zijn functie in: netwerken in de wijk.

Registratie vindt Pactum/Rijn-Side erg belangrijk. Bij korte contacten op straat registreert de straathoekwerker onder andere: *naam, (schatting) leeftijd, hulpvraag, actie (doorverwezen, vervolgspraak, hulpverlening), hoeveel uur in de wijk, aantal gesproken groepen, gesprekspunten, et cetera*. Pactum/Rijn-Side is nu, in opdracht van de gemeente, een uitgebreider format aan het ontwikkelen ten behoeve van de registratie. De gemeente wil namelijk uit de registratie effecten en resultaten van de aanpak kunnen destilleren.

Pactum/Rijn-Side en de wijk

Vanwege de verschillende overlegvormen en verschillen in aanpak van de wijkmanagers, vindt Pactum/Rijn-Side het lastig aan te sluiten bij alle overleggen in de wijk uit het oogpunt van tijdsinvestering. De straathoekwerkers maken een keuze en sluiten aan bij enkele overleggen, zoals wijkplatforms en handhavingtafels. De straathoekwerker kijkt vervolgens samen met het jongerenwerk naar de te ondernemen activiteiten, indien noodzakelijk.

Het wijkbudget (incidentele middelen), dat ingezet kan worden op initiatief van de wijkbewoners, wordt niet ingezet voor extra straathoekwerk. Pactum/Rijn-Side wordt ingezet en aangestuurd vanuit de gemeente. Een verschuiving in de bandbreedte van inzet voor een bepaalde wijk kan na een verzoek en toestemming.

Samenwerking

De kwaliteit van de samenwerking met andere partners verschilt per wijk en is veelal afhankelijk van personen. Pactum/Rijn-Side is positief over de samenwerking met Rijnstad. Het jongerenwerk houdt de individuele jongere goed in de gaten. Ook de doorverwijzing naar de hulpverlening van Pactum/Rijn-Side verloopt soepel, maar de samenwerking en informatie-uitwisseling laat ruimte voor verbetering.

De straathoekwerkers werken graag samen met politie en kunnen goed afspraken maken. Al sinds de oprichting van Pactum zijn er duidelijke afspraken gemaakt over hoe om te gaan met informatie. Dit is in een protocol geborgd. Pactum/ Rijn-Side heeft het gevoel dat het gebrek aan eerste prioriteitsstelling (op beleidsmatig en bestuurlijk niveau) voor jongerenproblematiek de samenwerking met de politie bemoeilijkt. De wijkagenten besteden wel tijd en aandacht aan de jeugd, maar dit gebeurt soms 'onder de radar'. Zo heeft Pactum/Rijn-Side goede contacten met de jeugdcoördinatoren van de politie, die regelmatig contact opnemen met de straathoekwerkers. Samen pakken zij een probleem op en proberen dit op te lossen.

3.3 Politie

Om jongerengroepen effectief aan te pakken, is de politie een onmisbare schakel. Sinds 1994 is er geen afzonderlijke afdeling Jeugd meer actief bij de politie Gelderland-Midden, locatie Arnhem. Momenteel zijn er drie jeugdcoördinatoren werkzaam. Eén daarvan is werkzaam in Arnhem Zuid en twee in Arnhem Noord. Naast hun werkzaamheden voor de doelgroep jeugd, behoort ook huiselijk geweld tot hun takenpakket. Twee van de drie jeugdcoördinatoren draaien hiernaast ook nog noodhulpdiensten.

De functie van jeugdcoördinator zou per 1 januari 2009 worden opgeheven. Momenteel is echter (nog) geen korpschef aangesteld en dus is de definitieve beslissing hierover nog niet genomen. Voorheen werden de jeugdcoördinatoren vanuit Brussel gefinancierd, maar deze geldstroom is gestopt waardoor het gevoel is ontstaan dat de doelgroep jeugd uit beeld is verdwenen. De politie gaat steeds meer terug naar haar kerntaken. Dit betekent dat in de aanpak de nadruk ligt op het opsporen van strafbare feiten. Binnen deze aanpak is preventie geen kerntaak van politie.

Door diverse wijkagenten wordt wel aandacht besteed aan de jongerenoverlast, maar de praktische inzet en betrokkenheid verschilt per persoon.

De jeugdcoördinatoren geven aan dat in Arnhem Zuid bijvoorbeeld meer aandacht is voor jeugdoverlast dan in Arnhem Noord. In Arnhem Noord is de inzet meer curatief en zijn er geen speciale projecten gericht op de aanpak van jeugdoverlast.

Een maatregel welke de aanpak van jeugdoverlast verder bemoeilijkt, is de Kalsbeeknorm. De Kalsbeeknorm houdt in dat een proces-verbaal van een jongere binnen dertig dagen

moet worden ingediend. Indien deze termijn wordt overschreden, wordt de zaak geseponeerd.

Uiteraard wordt er door de politie geregistreerd. De politie wil graag aan de hand van cijfers de resultaten inzichtelijk krijgen. Op het gebied van jongerenoverlast zijn de resultaten echter soms lastig aan te tonen. Wanneer een wijkagent bijvoorbeeld inzet op een preventief gesprek met een jongere en zijn ouders, is dit niet als direct resultaat aan te merken, maar kan het zeker belangrijk zijn in het voorkomen van overlast of delicten.

Politie en de wijk

Net als voor Rijnstad en Pactum/Rijn-Side is het ook voor de politie soms onoverzichtelijk welke overlegvormen er allemaal zijn in de verschillende wijken. Bovendien is aanwezigheid bij wijkoverleggen niet de kerntaak van de politie. Desalniettemin zijn de wijkagenten bij een aantal overleggen aanwezig.

Samenwerking

In de dagelijkse praktijk werken de jeugdcoördinatoren en gebiedsagenten samen met de straathoekwerkers van Pactum/Rijn-Side. Indien er sprake is van overlast wordt er samen gekeken hoe dit kan worden opgelost.

De samenwerking tussen partners en de agenten op straat verschilt per wijk. Dit is afhankelijk van de motivatie en inzet van de wijkagent zelf.

De jeugdcoördinatoren zouden graag zien dat de politie zich verbindt aan het convenant van Rijnstad en Pactum/Rijn-Side en deelneemt aan het driehoeksoverleg met deze partners. Het is nodig om op structurele basis over jongeren te praten en informatie met elkaar uit te wisselen.

3.4 Ketenregie

Sinds juni 2008 is er een Ketenregisseur Jeugd in Arnhem actief. Het doel van de inzet van de ketenregisseur op het gebied van jeugdoverlast is het scheppen van de juiste condities voor samenwerking tussen ketenpartners met betrekking tot risicojeugd.

Dit jaar zal het Veiligheidshuis van start gaan. De regierol ligt bij de gemeente. Per september 2009 zal het Veiligheidshuis zichtbaar aanwezig zijn en wordt momenteel vormgegeven.

Casusoverleg Risicjongeren

Het Casusoverleg Risicjongeren heeft als doel het bespreken van risicjongeren in de gemeente Arnhem om te komen tot een plan van aanpak met de samenwerkingspartners. Het Casusoverleg wordt momenteel voortgezet volgens de oude structuur. Partners verwerken de bij hun beschikbare informatie in een systeem, waarna gezamenlijk een

persoonsgerichte aanpak wordt opgesteld aan de hand van de problematiek. Als de aanpak is geëffectueerd, gaat de jongere van de agenda. Als het (weer/ toch) niet goed blijkt te gaan, wordt de jongere opnieuw ingebracht.

Wanneer het Veiligheidshuis is gerealiseerd, wordt geïnterviewd welke partijen er nodig zijn bij het casusoverleg. In de te ontwikkelen werkprocessen rondom risicojeugd zullen alle overlegstructuren worden bekeken en –waar nodig- worden aangepast. De partners die momenteel bij het casusoverleg om tafel zitten, zijn: Wijkgerichte Intensieve Gezinsbehandeling Lindenhout, Jeugdzorg, Pactum/Rijn-Side, leerplicht en politie.

Casusoverleg Risicojongeren		
Deelnemers	Frequentie	Aantal casussen
WIG Lindenhout, Jeugdzorg, Pactum/Rijn-Side, leerplicht, politie, ketenregisseur	1 x per 4 weken; 2 ½ uur	15 casussen

De inbreng van casussen verloopt met name via de politie. De politie levert namen aan van jongeren. De namen en de -bij de politie- bekende informatie over de jongeren wordt in een systeem gezet. Vervolgens vullen de andere partners van het casusoverleg deze informatie aan. Indien niet voldoende informatie bekend is, wordt de casus geagendeerd voor het eerstvolgende casusoverleg. Wanneer alle informatie over de jongere is geïnterviewd, wordt de casus voor verdere afhandeling bij een van de partners neergelegd. Deze partner gaat met de casus aan de slag. De voortgang wordt niet gemonitord.

Het casusoverleg moet ad hoc bij elkaar kunnen komen, wanneer dit noodzakelijk is. Het ligt in de rede dat in de toekomst de hele stad wordt bediend met het Veiligheidshuis en het casusoverleg. In dat geval zal het casusoverleg vaker moeten plaatsvinden dan nu het geval is.

Ketenregisseur Jeugd en de wijk

De bekendheid van (het bestaan van) de ketenregisseur is niet groot onder de verschillende partners. De ketenregisseur geeft aan bewust nog geen contact te hebben gezocht met de diverse partners, omdat het Veiligheidshuis nog in oprichting is. Het zou namelijk zo kunnen zijn dat de structuren van het (nieuwe) Veiligheidshuis en het casusoverleg nog fors worden gewijzigd. Communicatie over het Veiligheidshuis en het casusoverleg zal daarom pas op gang komen, wanneer de contouren helder zijn.

De ketenregisseur heeft contact gehad met een aantal wijkmanagers waar op dat moment de problematiek het grootst is. Zo heeft de wijkmanager van de wijk Geitenkamp al wel contact gehad met de ketenregisseur Jeugd. Dit in verband met de problemen rondom jeugd die momenteel in de wijk spelen. Samen bekijken de wijkmanager en de ketenregisseur of er jongeren in beeld zijn, die in het casusoverleg kunnen worden besproken.

Wanneer het Veiligheidshuis volledig operationeel is, worden criminele jongeren(groepen) in het casusoverleg besproken en hinderlijke of overlastgevende jongeren(groepen) in de wijk.

Deze verdeling moet echter nog scherp worden gesteld en ook zullen de structuren in de wijk zich op deze taakverdeling in de toekomst moeten aanpassen.

Samenwerking

De ketenregisseur werkt samen met de wijkmanagers waar een grote problematiek is (zoals Geitenkamp)

Met Rijnstad heeft de ketenregisseur contact in Elderveld en Geitenkamp. Met Pactum/Rijn-Side is er regelmatig contact binnen het casusoverleg en over problemen in de stad.

Zoals in paragraaf 3.3 beschreven is de politie een belangrijke schakel in het Veiligheidshuis en het casusoverleg. Bij het Casusoverleg Risicjongeren is namens de politie een jeugdcoördinator aanwezig. Met de komst van het Veiligheidshuis wordt ondersteunend en kaderend beleid geborgd.

4. Bevindingen op wijkniveau

In dit hoofdstuk wordt er per wijkmanagersgebied bekeken hoe de aanpak van overlast door jongerengroepen is vormgegeven. Hiervoor zijn gesprekken gevoerd met de betreffende wijkmanagers.

Zij beschrijven de aanpak van jongerenoverlast vanuit hun perspectief en geven de overlegvormen aan die binnen de wijk worden ingezet. Met 'perspectief' bedoelen we het gezichtspunt en belevingswereld van de betreffende gesprekspartner. Hierdoor kan de beschreven aanpak op jeugdoverlast er anders uitzien dan feitelijk het geval. Als achteraf blijkt dat de werkelijke situatie aantoonbaar anders is, geven we dat als kanttekening aan.

Per gebied wordt er een overzicht gegeven van de overlegstructuren die er volgens de wijkmanager zijn in de wijk. Niet al deze overlegvormen hebben direct te maken met de aanpak van jongerenoverlast, maar ook bij deze overleggen komt het thema incidenteel aan bod. Voor de volledigheid zijn daarom alle overleggen die de wijkmanager heeft benoemd opgenomen in het schema. Per overleg wordt er uitdrukkelijk vermeld of jongerenoverlast een vast agendapunt is.

4.1 Aanpak van jeugdoverlast in Noord-West:

Burgemeesterswijk/Hoogkamp, Schaarsbergen, Heijenoord/
Lombok, Klingelbeek en omgeving

In Arnhem Noord-West bevinden zich tien zogenaamde beheerwijken en twee preventiewijken, namelijk Heijenoord en Lombok. In beheerwijken gaat het om het behoud van de basiskwaliteit van de wijk. De gemeente voert routineonderhoud uit en komt verder in actie wanneer de basiskwaliteit wordt aangetast. In preventiewijken is de basiskwaliteit niet op een enkel punt aangetast, maar veel breder en hardnekkiger. Als in deze wijken geen extra inspanningen worden gepleegd, is de kans groot dat zij transformeren in aanpakwijken. Voor de twee preventiewijken Heijenoord en Lombok is meer aandacht, zodat zij geen aanpakwijken worden. Over het algemeen zijn de wijken in dit gebied te typeren als de duurdere, en dus rijkere, wijken.

De wijkmanager krijgt nauwelijks signalen over jongerenoverlast. De klachten gaan met name over onderwerpen als de openingstijden van de Albert Heijn en de wijze waarop dat de rust van de bewoners verstoort. De wijkmanager geeft ter illustratie een voorbeeld: In de wijk Hoogkamp is een tunneltje dat afgelegen en beschut ligt. Kortom, een ideale hangplek. Maar er staan nooit jongeren en er is nooit sprake van overlast.

In deze wijk (Hoogkamp) is een actieve voorzitter van de wijkvereniging werkzaam. Hij heeft zich opgeworpen als aanspreekpunt in geval van overlast. Buurtbewoners kunnen hem bellen, waarna de voorzitter actie onderneemt. Hij is van 8.00 uur tot 24.00 uur bereikbaar. Ondanks dat er in het verleden wel eens overlastklachten vanuit bewoners zijn geuit, heeft nog geen enkele buurtbewoner de voorzitter gebeld.

In de wijken Heijenoord en Lombok, de preventiewijken, is sinds kort een opbouwwerker actief. De opbouwwerker is 18 uur per week werkzaam in de wijken. Omdat het buurthuis (algemene voorziening) in Lombok dreigde te moeten sluiten, in verband met te weinig aanbod van activiteiten, is hier allereerst de aandacht van de opbouwwerker naar uitgegaan. Voor de wijk Heijenoord heeft de opbouwwerker nog niks kunnen betekenen. Er is in Arnhem Noord-West geen jongerenwerker actief.

De wijk Schaarsbergen ligt in het buitengebied. In deze wijk is een camping met een parkeerplaats, welke dienst doet als homo-ontmoetingsplek. Op deze parkeerplaats zijn ook af en toe jongeren te vinden. De wijkagent stuurt de jongeren daar weg.

Het Dorp, een wijk waar gehandicapten wonen, valt ook onder Arnhem Noord-West. Hier is een tijdje sprake geweest van overlast. Door de gebiedsagent is er extra gesurveilleerd, waarna de overlast is opgehouden. Op termijn wordt in Het Dorp verbouwd, waardoor vele panden zullen worden dichtgetimmerd. Dit zou eventueel kunnen leiden tot overlast. Het Dorp zal hier vooralsnog zelf alert op zijn.

De wijkmanager ziet het als haar taak om te signaleren, te melden en verbindingen te leggen. De wijkmanager heeft veel contact in de wijk en legt verbinding tussen de bewoners, partners en gemeente.

In Noord-West bevindt zich een skatebaan. Deze ligt niet centraal in de woonwijk, maar wel langs een drukke weg. De wijkmanager wil bij de skatebaan graag een overkapping plaatsen om zo een Jongeren Ontmoetings Plaats (JOP) te creëren. Ook de wijkagenten zijn volgens de wijkmanager positief over dit idee, want op deze manier hebben de jongeren een eigen plek, waar de agenten ze goed in de gaten kunnen houden. De wijkmanager bewaakt het proces rondom het creëren van het JOP en geeft de betrokkenen aan bij wie ze moeten zijn bij de gemeente. De realisatie van het JOP is in dit stadium nog niet zeker.

De wijkmanager geeft aan dat het lastige hierbij is dat er geen budget is voor het tegengaan of voorkomen van overlast op welke manier dan ook. Het wijkbudget dat per wijk beschikbaar wordt gesteld, is enkel te besteden door de wijkbewoners zelf (aan bijvoorbeeld buurtfeesten).

Overlegstructuren

Er zijn in Noord-West geen specifieke overlegstructuren rondom jongerenoverlast. Voorheen was er wel een zogenaamd 'Veiligheidsoverleg', dat een aantal jaar geleden werd opgericht in de wijk Hoogkamp. Het laatste overleg is echter afgelast, wegens het ontbreken van agendapunten (lees: het ontbreken van overlast).

In onderstaande tabel zijn de overlegstructuren van Noord-West weergegeven. Overlast vormt geen vast agendapunt, maar komt incidenteel op de agenda.

Noord-West: Burgemeesterswijk/Hoogkamp, Schaarsbergen, Heijenoord/Lombok, Klingelbeek e.o.				
Overlegvorm	Frequentie	Deelnemers	Doel overleg	Overlast op agenda
Wijkteam (preventiewijken)	8-10x p.j.	- Wijkmanager (voorzitter) - Penningmeester - Secretaris - Opbouwwerker	Voorbereiding wijkplatform	Incidenteel
Wijkplatform (preventiewijken)	4-6x p.j.	- Professionals - Buurtbewoners - Wijkteam - Wijkmanager (als deelnemer)		Incidenteel
Wijkvereniging (beheerwijken)	8-10x p.j.	- Buurtbewoners - Wijkmanager alleen op uitnodiging		Incidenteel
Functionaris overleg	4x p.j.	- Wijkmanager (voorzitter) - Wijkagent - Stadsbeheer - Verkeer	Algemeen overleg	Incidenteel

De wijkmanager is erg tevreden over de samenwerking met politie en de buurtbewoners. Er is over en weer vertrouwen. De wijkmanager maakt zich wel zorgen over het feit dat de beheerwijken niet mee lijken te tellen. De bewoners voelen zich genegeerd. Er is alleen maar geld en aandacht voor de krachtwijken. De beheerwijken hebben relatief (behoorlijk) minder budget in vergelijking met de overige wijken.

4.2 Aanpak van jeugdoverlast in Noord-Midden: Angerenstein/ Paasberg, Alteveer/ Cranevelt, Geitenkamp, Monnikenhuizen

In Arnhem Noord-Midden ligt de wijk Geitenkamp. In deze wijk is de laatste tijd veel te doen geweest rondom (ernstige) jongerenoverlast. Uit ons onderzoek blijkt dat het met name gaat om hinderlijke overlast. In Geitenkamp is iemand die anders is dan de rest volgens de wijkmanager al snel het mikpunt, waardoor overlast ontstaat in de vorm van eieren gooien, ruiten ingooien tot het spannen van ijzerdraad over de weg (ernstig). In de wijk heerst een cultuur van elkaar uitdagen en het uitvergrooten van problemen, mede veroorzaakt door een soort bewijsdrang. Als voorbeeld willen we noemen dat in een andere wijk in Arnhem (Presikhaaf; Noord-Oost) bussen door inwoners werden overvallen. Om zich te bewijzen en niet onder te doen voor andere wijken in Arnhem, werden er daarna ook bussen in de Geitenkamp overvallen.

Er zijn voor dit gebied geen Vogelaargelden, maar er is wel een additioneel budget vanuit de provincie. Met het wijkbudget (in totaal ongeveer 70.000 euro) wordt met name de wijkkrant en wijk- en buurtactiviteiten gefinancierd. Over het resterende budget beslissen de buurtbewoners middels het wijkplatform. Uit het wijkbudget worden nooit activiteiten gefinancierd ter voorkoming of voor de aanpak van jongerenoverlast. Vanuit het

Wijkactieplan (programmabudget), kunnen activiteiten ten aanzien van jeugdoverlast worden gefinancierd.

In het hele gebied zijn volgens de wijkmanager drie wijkagenten werkzaam. Zij hebben echter ook taken buiten de wijk, waardoor het gevoel ontstaat dat zij naar het idee van de wijkmanager niet genoeg tijd kunnen besteden in de wijk.

Overlegstructuren

In het gebied Noord-Midden zijn een aantal overlegstructuren ontwikkeld. De wijkmanager wil graag toewerken naar een duidelijke opzet, structuur en frequentie van overlegvormen. Nu verschilt het in Arnhem nog erg per wijk. Hieronder hebben we de verschillende overlegvormen weergegeven:

Noord-Midden: Angerenstein, Paasberg/Wellestein, Alteveer/Cranevelt				
Overlegvorm	Frequentie	Deelnemers	Doel overleg	Overlast op agenda
Wijkplatform	1x per maand	- Wijkmanager - Politie - Jongerenwerk - Bewoners		Indien nodig

Noord-Midden: Geitenkamp, Monnikenhuizen, Arnhemse Allee				
Overlegvorm	Frequentie	Deelnemers	Doel overleg	Overlast op agenda
Wijkplatform	7 x p.j.	- Wijkmanager - Politie - Jongerenwerk - Bewoners		Indien nodig
Wijknetwerk-overleg Jongeren	1x per 6 weken	- Wijkmanager (voorzitter) - Pactum/Rijn-Side - Rijnstad - Politie - Woningconsulent	Bespreken casussen jongeren op naam	Ja
Pandjesoverleg (aansluitend op Wijknetwerk-overleg Jongeren)	1x per 6 weken	- Wijkmanager (voorzitter) - Pactum/Rijn-Side - Rijnstad - Politie - Woningconsulent	Bespreken risicoadressen	Ja
Sociale tafel	1x per 6 weken	- Wijkmanager - Twee bewoners - Rijnstad - Woningconsulenten	Themagebonden (bijv. leren en opgroeien)	Nee
Fysieke tafel	1x per 6 weken	- Wijkmanager - Twee bewoners - Rijnstad - Woningconsulenten	Onderhoud	Nee

Bij het Wijkplatform staan bewoners centraal en staat jongerenoverlast op de agenda indien noodzakelijk.

Bij het Wijknetwerkoverleg Jongeren en het Pandjesoverleg zijn geen bewoners aanwezig. Jongeren en adressen worden namelijk op naam besproken en privacy overwegingen zijn dus van toepassing. Beide overleggen waren een tijdje verwaterd, maar zijn nu weer opgepakt. Een afzonderlijke 'Handhavingstafel' is volgens de wijkmanaer in dit gebied niet nodig. Het Wijknetwerkoverleg Jongeren en Pandjesoverleg ondervangen dit.

Politie en jongerenwerkers zijn belangrijke partners bij het Wijknetwerkoverleg Jongeren en het Pandjesoverleg, omdat zij veel signalen leveren.

De ketenregisseur is bij het Wijknetwerkoverleg Jongeren in Noord-Midden aangeschoven. Er is met de ketenregisseur afgesproken dat de namen van de jongeren waar het mis mee dreigt te gaan, kunnen worden doorgegeven aan het casusoverleg in het Veiligheidshuis.

4.3 Aanpak van jeugdoverlast in Noord-Midden: Sint Marten/Sonsbeek, Klarendal

De taakverdeling in Noord-Midden tussen opbouwwerker en wijkmanager is helder, aldus de wijkmanager. De wijkmanager houdt zich bezig met de partners in de wijk, heeft een verbindingfunctie richting de gemeente en coördineert verschillende processen. De wijkmanager is vooral signalerend en kan indien nodig opschalen naar een hoger niveau. De opbouwwerker houdt zich bezig met de bewoners in de wijk en de overleggen omtrent overlast.

In de jaren 2003-2004 was er sprake van ernstige overlast in de wijken van Noord-Midden. Er waren veel overvallen en inbraken veroorzaakt door een groep jongeren. Door een systematische aanpak is deze groep uiteindelijk opgerold, waarbij de wijkagent en het jongerenwerk actief zijn betrokken. Er is een dossier opgebouwd en de wijkagent en jongerenwerker zijn gaan samenwerken, omdat de jongeren vaak in de Mix samenkamen. De politie heeft een team ingezet. Veel jongeren uit de groep werden opgepakt en op een individueel traject naar werk gezet.

In de wijk Klarendal worden volgens de wijkmanager niet veel meldingen gedaan. Om de buurtbewoners de gelegenheid te geven aan de wijkagent te kunnen melden, is er in de wijk een zogenaamde 'huiskamer' ingericht. Hier kunnen de bewoners in een ongedwongen sfeer een kop koffie drinken met de wijkagent. Door middel van de inzet van de huiskamer ontvangen de partners volgens de wijkmanager toch signalen en meldingen van buurtbewoners.

Klarendal was vroeger een witte arbeiderswijk. De woningbouwcorporaties verkopen steeds meer voormalige huurhuizen, waardoor er een instroom is van nieuwe bewoners. De wijk wordt populairder. Bij het wijkplatform en de bewonersgroep is daarom een goede mix van oorspronkelijke en nieuwe bewoners nodig. Hiernaar wordt momenteel gezocht.

Overlegstructuren

Het wijkplatform, en de andere overlegvormen in Sint Marten/Sonsbeek en Klarendal, staan hieronder weergegeven.

Noord-Midden: Sint Marten/Sonsbeek, Klarendal				
Overlegvorm	Frequentie	Deelnemers	Doel overleg	Overlast op agenda
Bewonersgroep	7x p.j.	- Bewoners - Wijkmanager (alleen indien het financiën betreft)	Voorbereiden wijkplatform	Incidenteel
Wijkplatform	7x p.j.	- Bewoners - Wijkmanager - Woningbouw - Stadsbeheer - Wijkagenten - Scholen - Moskee - Wijkwethouder		Incidenteel
Jongeren-netwerk	1x per 5 à 6 weken	- Opbouwwerk (voorzitter) - Politie - Jongerenwerk - Straathoekwerk - Maatschappelijk werk - WIG - Externe partners indien nodig	Bespreken casussen jongeren op naam	Ja
Overlastoverleg	7x p.j.	- Opbouwwerk (voorzitter) - Politie - Woningcorporatie - Hulpverlening	Bespreken risicoadressen	Ja
Sociale tafel	6x p.j.	- Thema-afhankelijk		Incidenteel
Fysieke tafel	6x p.j.			Nee
Economische tafel	6x p.j.	- Wijkmanager - Opbouwwerk (namens bewoners) - Ondernemersvereniging - Woningbouw - Programmaleider gemeente		Incidenteel

Het 'Jongerennetwerk' van Noord-Midden wordt door Rijnstad, Pactum/Rijn-Side en een aantal wijkmanagers gezien als een best practice. In dit overleg worden jongeren op naam besproken met alle partners die bij de jongeren zijn betrokken. Het Jongerennetwerk is, op eigen initiatief, in 2002 opgezet.

Iedere partner zit bij het Jongerennetwerk aan tafel vanuit zijn of haar eigen verantwoordelijkheden. De wijkmanager is niet bij het overleg aanwezig, de opbouwwerker is de voorzitter en voert de regie. De wijkmanager van Noord-Midden ziet de regie liever direct bij de gemeente liggen, in de vorm van een regisseur die kan aanspreken en afrekenen. Een regisseur die de bevindingen vervolgens ook kan vertalen naar stadsniveau.

Zowel de opbouwwerker, als de wijkmanager, zeggen deze rol niet op die manier te kunnen vervullen.

De namenlijst die als input dient voor het overleg wordt in eerste instantie samengesteld door de politie. Tijdens het overleg wordt deze namenlijst verder aangevuld. De partners die contact hebben met de jongere verzamelen additionele informatie en wisselen deze onderling uit. Er heerst een sfeer van openheid, goede communicatie en een cultuur waarin je elkaar kunt aanspreken. De afspraken die tijdens het Jongerenennetwerk worden gemaakt, worden schriftelijk vastgelegd en gemonitord. Doordat de partners van het Jongerenennetwerk de jongeren lang blijven volgen, zijn de jongeren lang in beeld.

4.4 Aanpak van jeugdoverlast in Noord-Oost: Presikhaaf West, Presikhaaf Oost, Molenbeke/Plattenburg

In de wijken die vallen binnen Arnhem Noord-Oost, is geen structurele overlast van jongeren volgens de wijkmanager. Er is veel groen in de wijken en er zijn voldoende voorzieningen, wat wellicht de geringe overlast verklaart. Wel zou de kwaliteit van de voorzieningen kunnen worden verbeterd.

In het gebied is één accommodatiegebonden jongerenwerker actief vanuit jongerencentrum 'Push' en er zijn volgens de wijkmanager drie wijkagenten werkzaam. Momenteel wordt bekeken of er een meer ambulante vorm van jongerenwerk kan worden ingezet. De communicatielijnen in de wijk tussen de samenwerkingspartners is goed.

De wijkmanager ziet zich met name als procesmanager. Hij heeft verder geen bevoegdheden of budget om overlast van jongerengroepen tegen te gaan. Doordat de wijkmanager signalen teruglegt bij wijkpartners en gemeente, zien wijkbewoners dat er aandacht is voor de problemen, ontstaat een gevoel van gemeenschappelijkheid en voelen ze zich gesteund.

In de incidentele gevallen van jongerenoverlast in de wijk zou volgens de wijkmanager sneller op de overlastsituaties kunnen worden ingespeeld als de samenwerkingspartners zich meer flexibel zouden opstellen. Om jeugdoverlast in beeld te hebben en te houden, moeten de groepen continu in beeld zijn. Hiervoor moeten de wijkagenten contact leggen met de jongeren op straat en is ambulant jongerenwerk nodig.

Momenteel wordt er een onderzoek in Presikhaaf uitgevoerd door bureau K+V. Aan de hand van dit onderzoek wordt een model ontwikkeld voor sturing op de handhavingaanpak. Het gaat niet enkel om sturing op jeugdoverlast, maar ook op andere thema's, zoals bijvoorbeeld verkeer. Rond de zomer zal dit onderzoek worden afgerond.

Overlegstructuren

In Arnhem Noord-Oost is één overleg, waarbij jeugdoverlast wordt besproken: het Functionarisoverleg.

Presikhaaf West, Presikhaaf Oost, Molenbeke/Plattenburg				
Overlegvorm	Frequentie	Deelnemers	Doel overleg	Overlast op agenda
Functionaris Overleg	1x p.m.	- Wijkmanager (voorzitter) - Wijkagenten - Opbouwwerk - Stadsdeelmanager onderhoud - Woningcorporatie - Verkeer - Handhaving	Beheeroverleg	Ja

De meeste signalen bereiken het Functionarisoverleg vanuit wijkbewoners en wijkagenten. Maar ook stadsbeheer en het jongerenwerk geven signalen af. De signalen worden in het Functionarisoverleg besproken, waarna per situatie een plan wordt gemaakt op groeps-, buurt- en/of straatniveau. Hierbij zoekt men tevens contact met de melder. Bewoners en jongeren worden zoveel mogelijk betrokken bij de aanpak van jongerenoverlast. Tijdens het Functionarisoverleg wordt iedere keer kort de stand van zaken doorgenomen. Indien er extra inzet nodig blijkt, wordt deze ingezet.

4.5 Aanpak van jeugdoverlast in Noord-Oost: 't Arnhemse Broek en Spijkerkwartier

De wijkmanager van Noord-Oost signaleert dat grenzen vervagen. Grenzen moeten veel duidelijker worden gesteld en jongeren moeten meer zélf dingen regelen die ze willen. De rol van een jongerencentrum daarbij is volgens de wijkmanager erg belangrijk, maar wel in de vorm van een wederkerige relatie (voor wat hoort wat). Overigens is er geen jongerencentrum in de wijk, maar wel een multifunctionele ruimte die op sommige momenten als jongerenruimte wordt gebruikt.

In Arnhem Noord-Oost is er een ruim budget voor vele verschillende activiteiten. Het wijkbudget is 130.000 euro per jaar, welke wordt besteed op basis van ideeën van bewoners. De wijkmanager vindt het belangrijk dat jongeren meer buiten de wijk doen en op die manier ervaringen elders opdoen. Zo zijn jongeren uit de wijk bijvoorbeeld eens een keer naar Landal-Greenparks geweest, waar de jongeren zich voorbeeldig hebben gedragen. Uit het wijkbudget is ook een survivalweekend voor jongeren in de Ardennen georganiseerd. Niet altijd wordt na een dergelijke activiteit de verbinding met de wijk(situatie) gemaakt.

De wijkmanager ziet zichzelf als een frontliniewerker. Iemand die het schip in de vaart probeert te krijgen en ervoor zorgt dat dingen op gang komen en gebeuren. De wijkmanager kiest op welke onderdelen hij stuurt. Zo geeft de wijkmanager het voorbeeld van het aantrekken van een geschikte beheerder voor een speelveld, die na vier jaar zoeken uiteindelijk het gewenste effect levert.

't Arnhemse Broek kenmerkt zich volgens de wijkmanager door een groot aantal spijbelaars en voortijdig schoolverlaters, soms met een Wajong-regeling. Hiervoor is duidelijke,

grenzenstellende hulpverlening nodig. Het benodigde vertrouwen tussen hulpverlener en jongere moet niet ten koste gaan van het stellen van grenzen .

Daarnaast vindt de wijkmanager van Noord-Oost het insteken op kansen en mogelijkheden belangrijk. Een goed voorbeeld hiervan is het project 'Vitesse betrokken'. Bij dit project gaan jongeren met weinig perspectief binnen tien weken over op de volgende stap in hun carrière. De jongeren zitten daarvoor vijf weken intern en lopen vijf weken stage.

Per buurt is er een wijkagent werkzaam. Er zijn dus volgens de wijkmanager drie agenten voor heel het gebied. De wijkagenten worden naar het idee van de wijkmanager niet ingezet voor preventie. Zij leggen zich meer toe op het opsporen van strafbare feiten. De wijkagenten zijn bij een aantal overlegvormen aanwezig.

Overlegstructuren

In onderstaande tabel ziet u welke overlegstructuren er volgens de wijkmanager zijn in Arnhem Noord-Oost.

Noord-Oost: Spijkerkwartier, Arnhemse broek				
Overlegvorm	Frequentie	Deelnemers	Doel overleg	Overlast op agenda
Bewonersgroep	7x p.j.	- Bewoners - Opbouwwerk - Wijkmanager (indien nodig)	Voorbreiden wijkplatform	Incidenteel
Wijkplatform	7x p.j.	- Wijkmanager - Bewoners - Politie - Stadsbeheer - Opbouwwerk		Incidenteel
Sociale tafel	6x p.j.	- Professionals	Kennis uitwisselen en elkaar leren kennen	Incidenteel (als thema)
Fysieke tafel	6x p.j.	- Wijkmanager - Woningcorporatie - Politie		Nee
Pandjesoverleg	9 à 10x p.j.	- Wijkmanager (voorzitter) - Woningcorporatie - Politie - Welzijn - Jeugdhulpverlening - Maatschappelijk werk	Bespreken risicoadressen	Ja, structureel
Handhavings-tafel	6x p.j.	- Alle in de wijk actieve handhavingorganisaties - Initiatief Vogelaarwijken	Adressen waar pandjesoverleg niets mee kan, worden hier besproken	Ja

De wijkmanager krijgt een enkele keer signalen te horen bij het wijkplatform en neemt deze meldingen mee naar het Pandjesoverleg en/of de Handhavingstafel. Het Wijkplatform

representeert niet de wijk qua bewoners die erbij betrokken zijn. Jongerenwerk van Rijnstad zit helaas niet bij de wijkplatforms, ondanks herhaaldelijk verzoek van de wijkmanager. Opbouwwerk schuift wel aan. Op sommige momenten ook de brede schoolcoördinator.

In het Pandjesoverleg worden risicoadressen besproken. Toen er werd gestart met het overleg, stonden er 87 risicoadressen op de lijst. Tegenwoordig worden er per overleg 29 adressen besproken. Een behoorlijke afname dus. Jongerenoverlast wordt ook besproken in het Pandjesoverleg. Door middel van het overleg kan er gericht worden gestuurd en informatie met elkaar worden uitgewisseld. De politie brengt de meeste adressen in, maar ook de woningbouwcorporatie brengt veel risicoadressen in. Per adres wordt er vastgelegd wie wat gaat doen en worden de afspraken gemonitord.

4.6 Aanpak van jeugdoverlast in Zuid-Oost: Malburgen West, Malburgen Oost (zuid), Malburgen Oost (noord)

In Malburgen is volgens de wijkmanager geen structurele overlast. Incidenteel zijn er excessen, zoals het gooien van stenen naar bussen. Dit vindt met name plaats bij de 12-minners in de wijk. In Immerloo is er een aantal activiteiten voor kinderen jonger dan 12 jaar. Toch is kinderwerk niet voldoende aanwezig en is er volgens de wijkmanager meer aandacht voor deze doelgroep nodig, om zo afglijden op latere leeftijd te voorkomen.

Ook oudere jongeren zorgen in de wijk wel eens voor overlast, aldus de wijkmanager. Zo heeft een oudere jongerengroep een toegangsverbod voor het jongerencentrum gekregen. Er zijn in totaal vier toegangsverboden opgelegd, variërend in tijdsduur tot maximaal een jaar. De wijkmanager van Zuid-Oost vindt dat de jongerenwerkers (vijf voor het hele gebied, allen accommodatiegebonden) te weinig zelfsturing hebben en te weinig met de jongeren in gesprek gaan. Er is een cultuuromslag nodig. Het jongerenwerk wil alle activiteiten in pandig houden, maar zou juist moeten doorgeleiden naar bijvoorbeeld een sportvereniging of culturele activiteiten.

In Malburgen zijn volgens de wijkmanager vier wijkagenten werkzaam. De wijkagenten hebben een belangrijke informatiepositie. Zij kennen alle jongeren en weten hoe zij personen moeten benaderen. De wijkagenten zien de noodzaak van preventieve activiteiten, hoewel de wijkmanager merkt dat preventie niet tot een kerntaak van de politie hoort. In de wijk zijn daarnaast Buitengewoon Opsporingsambtenaren (BOA's) werkzaam.

In Malburgen is de jeugdproblematiek een 'wijkspeerpunt' geweest, omdat bewoners jongerenoverlast als groot probleem aangaven. Naar aanleiding daarvan zijn extra gelden ingezet op dit thema. Een groep professionals (gemeente, kinderwerk, WIG Lindenhout, politie, Zorg Advies Teams en Jeugdzorg) is een jaar bezig geweest met het opstellen van een programma voor het verminderen en tegengaan van jeugdoverlast. De professionals kwamen er volgens de wijkmanager echter niet uit en het is nooit goed van de grond gekomen.

Een goed voorbeeld van een succesvol wijkproject is 'Pimp my Goal', een populair project onder de jongeren in de wijk. Dit project is opgezet door een wijkbewoner, waarbij jongeren huiswerkbegeleiding krijgen aangeboden en ze daarna inzetten op sportactiviteiten.

De wijkmanager van Malburgen probeert al geruime tijd een JOP te plaatsen in de wijk. Een JOP staat echter niet in het bestemmingsplan, waardoor dit proces moeizaam verloopt. De ambtelijke cultuur werkt het snel handelen tegen en dat maakt het voor de wijk(manager) soms lastig om snel actie te ondernemen. Er is een slagvaardige regisseur nodig.

Overlegstructuren

De wijkmanager van Malburgen wil toewerken naar een soortgelijke overlegvorm, zoals deze in Klarendal is vormgegeven. Momenteel zijn er in dit gebied twee overlegvormen waarbij jongerenoverlast wordt besproken. Deze zijn hieronder weergegeven.

Zuid-Oost: Malburgen West, Malburgen Oost (zuid), Malburgen Oost (noord)				
Overlegvorm	Frequentie	Deelnemers	Doel overleg	Overlast op agenda
Breed overleg Immerloo	1x per kwartaal	- Wijkmanager (voorzitter) - Bewoners - Scholen - Woningcorporatie - Jongerenwerk - Beheerders - Gemeente - Jongeren	Terugbrengen aantal inbraken	Ja
Netwerk Veiligheid	1x per 6 weken	- Wijkmanager (voorzitter) - Wijkagenten	Bespreken jeugdoverlast en maatregelen	Ja

Het breed overleg in Immerloo is gestart toen er in het verleden veel inbraken waren. Destijds werd het overleg vaker gehouden, nu is dat teruggebracht tot eens per kwartaal. Ook jongeren worden betrokken bij het overleg, want zij hebben vaak goede ideeën en het maakt de jongeren deelgenoot van het probleem.

In het Netwerk Veiligheid wordt besproken welke jongeren voor overlast zorgen en welke maatregelen er kunnen worden getroffen.

Bij zowel het overleg in Immerloo, als het Netwerk Veiligheid, worden werkafspraken vastgelegd. Deze afspraken worden gemonitord gedurende de overleggen. De wijkmanager voert de regie.. De wijkmanager wil bijvoorbeeld weten welke acties er na meldingen worden ondernomen, maar voor de politie is het niet haalbaar om alle acties die op grond van een melding worden ondernomen te achterhalen.

4.7 Aanpak van jeugdoverlast in Zuid-Oost:

Holthuizen/Vredenburg/Kronenburg, Rijkerswoerd, De Laar

In dit gebied verschilt volgens de wijkmanager de mate van overlast per wijk. In De Laar-West is er veel overlast rondom de sporthal. Jongeren hangen vaak bij de sporthal en zorgen daar voor veel rommel en vandalisme.

De wijkmanager geeft aan dat het in De Laar-Oost veel rustiger is wat betreft de overlast van jongerengroepen. Er is in deze wijk een JOP en een jongerenruimte. Volgens de wijkmanager is de jongerenruimte helaas niet altijd open op momenten dat de jongeren daar behoefte aan hebben. De jongeren die van de JOP gebruik maken, hebben zelf aangegeven regels te willen, zodat het er netjes blijft. In de wijk Vredenburg is helemaal geen sprake van overlast. Dit is een rustige wijk met één JOP.

Rijkerswoerd is nog in afwachting van een jongerenruimte. Deze zal in juni 2009 openen. Wel zijn er momenteel twee JOP's gerealiseerd in de wijk en rijdt 'de Bus' door de wijk. Dit is een flexibel inzetbare jongerenruimte van Rijnstad vanuit een rijdende autobus.

In de wijk Kronenburg zijn volgens het beeld van de wijkmanager veel hangjongeren die overlast veroorzaken. Jongerencentrum De Madser (een halfstedelijke voorziening) is geplaatst in deze wijk, maar deze heeft onder veel jongeren een slecht imago. Er komen vooral Turkse en Marokkaanse jongeren, wat andere groepen jongeren afschrikt. De jongeren in de wijk zijn slecht aanspreekbaar.

In De Laar zijn volgens de wijkmanager twee wijkagenten werkzaam. Daarnaast vinden activiteiten plaats van een jongerenwerker (accommodatiegebonden), een opbouwwerker, een straathoekwerker (in het kader van GSO-gelden) en een ambulante jongerenwerker.

Voor de wijken Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg zijn vier wijkagenten als professionals op straat werkzaam. Ook is in dit gebied (met uitzondering van Rijkerswoerd) de ambulante jongerenwerker actief. Het straathoekwerk is in alle genoemde wijken actief. Het straathoekwerk is in alle genoemde wijken actief (waarbij de extra inzet vanuit GSO III alleen voor de GSO III wijken wordt ingezet).

Algemeen idee van de wijkmanager is dat de straathoekwerkers en opbouwwerkers hun werk goed doen, maar te kampen hebben met capaciteitsgebrek. Recentelijk is de formatie fors uitgebreid om meer capaciteit te kunnen bieden. Ook met het jongerenwerk en de wijkagenten wordt goed samengewerkt. Om overlast preventief tegen te gaan wordt geprobeerd extra BOA's in te zetten in de wijken.

Bij het ontwerpen en plaatsen van één van de JOP's (Jongeren Ontmoetings Plaats), zijn jongeren nadrukkelijk betrokken door de jongerenwerkers. Allerlei media werden ingezet. Zelfs via hyves zijn de jongeren benaderd. Dit was erg succesvol. Achteraf bleek dat het betrekken van jongeren redelijk goed ging, maar wanneer het er werkelijk op aan komt (daadwerkelijke actie), de jongeren niet thuis geven.

De wijkmanager heeft voornamelijk een begeleidende rol en is de schakel met professionals. Zij haalt en brengt informatie van en naar de gemeente. De wijkmanager zet de juiste partijen om tafel en vertelt wie wat op papier moet zetten, maar maakt zelf geen plan van aanpak. De wijkmanager ziet zichzelf als intermediair.

De bewoners geven signalen door, welke worden weggezet en doorgegeven aan andere partners. De wijkmanager houdt vervolgens de signaalopvolging in de gaten en biedt nazorg (belt na). Hierbij moet ieder vooral zijn eigen taak pakken en is verwachtingenmanagement naar de bewoners van belang in verband met de afhankelijkheid van derden.

Vanuit het perspectief van de wijkmanager is er geen specifiek budget om jongerenoverlast terug te dringen. Wel zijn er GSO III-middelen die hiervoor kunnen worden ingezet. Het wijkbudget wordt door de wijkbewoners zelf besteed. De wijkmanager heeft hierbij een adviserende en sturende rol.

Overlegstructuren

In onderstaande tabel zijn de verschillende overlegstructuren die er volgens de wijkmanager zijn in dit gedeelte van Arnhem Zuid-Oost weergegeven.

Zuid-Oost: Holthuizen, Vredenburg/Kronenburg, Rijkerswoerd, De Laar				
Overlegvorm	Frequentie	Deelnemers	Doel overleg	Overlast op agenda
Wijkplatform (HVKR)	3-6x p.j.	- Wijkmanager - Bewoners	Informatie, klankbord en uitwisseling	Incidenteel
Wijkplatform (De Laar)	4x p.j.	- Wijkmanager - Bewoners	Informatie, klankbord en uitwisseling	Incidenteel
Wijktteam/ Kernteam	1x p.m.	- Afvaardiging wijkplatform - Wijkmanager als deelnemer namens gemeente	Bespreken lopende zaken	Incidenteel
Sociale tafel	4x p.j.		Op thema sociale onderwerpen bespreken	Incidenteel (als thema)
Functionaris overleg	5-6x p.j.	- Wijkmanager (voorzitter) - Stadsbeheer - Politie - Woningcorporatie - Opbouwwerk - BOA - Ambulant jongerenwerk	Per wijk signaleren wat opvalt	Ja

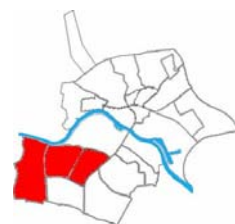
Het wijkplatform in De Laar is goed georganiseerd en biedt een goede afvaardiging van buurtbewoners. In de wijkplatforms in de wijken Holthuizen, Vredenburg, Kronenburg en Rijkerswoerd zijn volgens de wijkmanager te weinig bewoners betrokken. De wijkplatforms bespreken niet de ligging van stoeptegels, maar zijn meer informatief van aard. Het

functioneert als een klankbord, waarbij de wijkmanager informatie geeft van de gemeente aan de bewoners. In het Wijkteam/Kernteam wordt meer over de dagelijkse gang van zaken gesproken.

Het Functionarisoverleg is een breed overleg, waarbij ook overlast door jongeren(groepen) als vast punt op de agenda staat. Per wijk wordt gekeken welke overlastsignalen er zijn en hoe deze signalen kunnen worden opgepakt.

Wanneer nodig, komen de betreffende wijkagent, opbouwwerker, jongerenwerker, inclusief de melder (bijvoorbeeld een school of bewoner) op korte termijn ad hoc bij elkaar en zoeken samen naar een passende oplossing. Dit kan zijn: het plaatsen van (extra) camera's, extra toezicht of bijvoorbeeld extra inzet van ambulant jongerenwerk. De resultaten van deze aanpak worden in het Functionarisoverleg besproken. Vooral het direct aanspreken van jongeren werkt goed, doordat jongeren medeverantwoordelijk worden gemaakt.

4.8 Aanpak van jeugdoverlast in Zuid-West: Elderveld, Elden en Schuytgraaf³

De wijken Elderveld en Elden zijn gebouwd in de jaren '70, '80 en '90.

Destijds zijn er veel gezinnen met kleine kinderen gaan wonen.

Inmiddels zijn deze kinderen groot, maar zijn er onvoldoende voorzieningen voor hen gerealiseerd. Het zijn dichtbevolkte buurten en de bewoners zijn niet altijd even tolerant ten opzichte van elkaar. Excessen, zoals criminele jeugd, zijn er volgens de wijkmanager gelukkig niet. Schuytgraaf is een nieuwbouwwijk, welke nog deels in aanbouw is. In deze wijk is meer rekening gehouden met de tijdige realisatie van jongerenvoorzieningen. In 2012 zal een jongerencentrum worden gerealiseerd en tot die tijd rijdt de mobiele bus ('de Bus') als jongerenvoorziening rond.

In Elderveld is er een jongerenruimte opgezet: Joy. Deze heeft een bovenwijkse functie, want de jongerenruimte ligt op de route naar het centrum. De wijk Elderveld is een poosje erg 'hot' geweest bij de jongeren uit aangrenzende dorpen die bij elkaar op school zitten. Dit gaf volgens de wijkmanager een aantal problemen, zoals intimidatie, lawaai, rommel, vechtpartijen, et cetera. De politie heeft hierop hard ingegrepen en samen met de straathoekwerker geprobeerd de jongeren naar de jongerenvoorziening toe te leiden. Het jongerenwerk heeft deze binding echter niet vast kunnen houden. De jongeren ervoeren volgens de wijkmanager het jongerenwerk als te passief; ze werden te weinig betrokken bij het organiseren van activiteiten. De groep jongeren heeft zich toen naar De Laar verplaatst. In de wijk Elderveld is relatief meer vraag naar voorzieningen, vanwege de ligging, maar de

³ De gesproken wijkmanager is inmiddels werkzaam in een andere functie, maar is drie jaar wijkmanager geweest in Arnhem Zuid-West.

capaciteit bij het jongerenwerk is volgens de wijkmanager te klein. Inmiddels is de capaciteit uitgebreid door de inzet van 1 full time ambulant jongerenwerker voor de Laar, Vredenburg/ Kronenburg en Elderveld.

Capaciteitsgebrek speelt vanuit het perspectief van de wijkmanager niet alleen bij jongerenwerk, maar ook bij de politie, sportontwikkeling en straathoekwerk. Het straathoekwerk is voor Elderveld uitgebreid vanuit het GSO III programma. Politie, straathoekwerk en jongerenwerk werken goed samen. Ze hebben veel overleg en voelen zich gesteund aan elkaar.

Ouders, bewoners en jongeren gedragen zich volgens de wijkmanager passief. Zij participeren nauwelijks. Een voorbeeld van de passieve houding van jongeren is de geringe participatie bij het vormgeven van de JOP in Schuytgraaf. Tot twee keer toe is er geen enkele jongere komen opdagen.

De aanpak van jongerenoverlast zou in het perspectief van de wijkmanager eenvoudiger zijn wanneer wijkbewoners meer zouden melden. Bewoners denken te vaak dat de overlast niet ernstig genoeg is, of dat de politie toch niet komt. Hierdoor ontstaat het beeld dat het wel meevalt in de wijken. Bewoners kunnen onder andere het servicenummer van de gemeente bellen. Het idee leeft dat het callcenter niet altijd raad weet met de overlastmeldingen. Signalen komen vaak naar voren via andere wegen, zoals in het wijkplatform.

Overlegstructuren

Enkel het wijkplatform wordt door de wijkmanager aangegeven als overlegvorm op het gebied van overlast. De wijkmanager is verder niet betrokken bij andere overlegvormen en kan hier daarom geen uitspraken over doen.

Zuid-West: Elden, Elderveld, Schuytgraaf				
Overlegvorm	Frequentie	Deelnemers	Doel overleg	Overlast op agenda
Wijkplatform	4x p.j.	- Professionals - Bewoners		Geen vast agendapunt

Politie, jongerenwerk en straathoekwerk bespreken jongeren en casussen. De wijkmanager wordt niet bij dit overleg betrokken, ondermeer vanwege tijdgebrek van de wijkmanager zelf.

Wanneer signalen over jongerenoverlast het wijkplatform bereiken, coördineert de wijkmanager de signaalopvolging. Er is echter geen aansturingbevoegdheid, waardoor effectieve interventies niet kunnen plaatsvinden. De taken en bevoegdheden van de wijkmanager (en andere partijen) zijn volgens de wijkmanager niet concreet en geoperationaliseerd. Ook de regie vanuit de gemeente is niet duidelijk. Voor de wijkmanager is de afstemming tussen de betrokken diensten binnen de gemeente niet altijd helder. De scheiding van verantwoordelijkheden maakt het lastig voor de wijkmanager om snel te kunnen handelen. En juist snelle actie en handelen is soms nodig bij de aanpak van overlast door jongerengroepen.

5. Bevindingen op individueel niveau

Om een scherpe 'foto' te maken van de aanpak van jongerenoverlast is het nodig om, naast de professionals in Arnhem, ook wijkbewoners, ouders en jongeren te spreken. Zij hebben immers een hoge betrokkenheid en vormen het startpunt (en eindpunt) van de overlast. In overleg met de opdrachtgever hebben we gekozen voor de wijk Geitenkamp om deze gesprekken te voeren, omdat in het (recente) verleden de jeugdoverlast in deze wijk een toename heeft laten zien.

Ouders en wijkbewoners hebben we bereikt door korte huisbezoeken af te leggen (na introductie door Rijnstad) en jongeren door aan te sluiten bij de activiteiten van jongerencentrum de Sperwer in de Geitenkamp. We geven in dit hoofdstuk een beeld van het perspectief van deze groepen op overlast in het algemeen en op overlast door jongeren in het bijzonder. Het is geen wetenschappelijke steekproef, maar geeft de beelden weer die bij de verschillende groepen leven vanuit hun perspectief.

5.1 Perspectief van wijkbewoners

Meerdere wijkbewoners geven aan dat het de laatste tijd erg meevalt met de overlast in de Geitenkamp. Zolang het maar niet voor hun eigen deur is, is het wat de bewoners betreft niet hun zaak. Wel verschilt het in welk gedeelte van de wijk je gaat kijken. In 'Geitenkamp-boven' is het bijvoorbeeld over het algemeen rustiger in de wijk, dan in 'Geitenkamp-beneden'⁴.

Een wijkbewoner geeft aan dat er een periode is geweest waarin vaak tegen de deuren is geschopt en er veel is gesloopt. Ook is er een keer een ijsbal met stenen door de ruit gegooid. Zij heeft toen de politie gebeld en de jongeren hebben daarna niet meer voor overlast gezorgd.

Een andere wijkbewoonster meldt dat van de hele straat de auto's waren bekrast. Aangezien haar auto niet voor de deur stond (zij was werken), was haar auto niet beschadigd. Tegenwoordig gebeuren volgens haar zulke dingen niet meer.

Een andere wijkbewoonster geeft aan zelf geen last van overlast te hebben. Maar bij haar vriendin, die een paar straten verder woont (Marktplaats), zijn al heel vaak de ruiten ingegooid. Hier is volgens de bewoonster aanzienlijk meer sprake van ernstige overlast door jongeren.

Eén van de wijkbewoners vertelt dat bewoners van een aantal huizen verderop hun huis zijn 'uitgetreiterd'. Zij werden eerst voornamelijk lastiggevallen door de wat jongere jeugd, later

⁴ Door 'Geitenkampers' wordt de wijk verdeeld in Geitenkamp boven/ Geitenkamp Noord en Geitenkamp beneden/ Geitenkamp Zuid.

begonnen ook de oudere jongeren. De bewoners zijn onder begeleiding van de politie weggegaan en zitten momenteel ondergedoken.

Een wijkbewoonster zegt dat zij zich door een 'snotaap' niet laat intimideren en gewoon op de jongeren afstapt. Zij -en ook andere bewoners geven dit aan- voelt zich absoluut niet geïntimideerd door de jongeren op straat. Het lijkt erop dat dit de houding is die de meeste vruchten afwerpt.

Er is voor de jongeren in Geitenkamp volgens de bewoners erg weinig te doen. Daar ligt volgens naar hun idee een belangrijke oorzaak van de overlast. Uit verveling gaan de jongeren dan 'rotzooi trappen'. Vooral voor de groep jongeren tussen de twaalf en zestien jaar is er niks te doen. Tot twaalf jaar kan de jeugd terecht bij de Grenspost, waar activiteiten worden georganiseerd, en pas vanaf zestien jaar zijn ze welkom bij jongerencentrum de Sperwer.

Er is de laatste tijd veel 'import' van bewoners uit andere wijken. Daarmee verloedert de buurt naar het idee van de gesproken wijkbewoners. Een wijkbewoner stoort zich bijvoorbeeld mateloos aan de luiers die zomaar op straat worden gegooid en wijt dit aan de 'import-bewoners'. Ook komen er regelmatig jongeren vanuit andere wijken naar de Geitenkamp en zorgen voor overlast.

Het inhuren van Metargus⁵ was volgens een aantal wijkbewoners een goed initiatief. Ze vinden het jammer dat het project is gestopt, omdat de politie het te provocerend zou vinden. Deze bewoners vinden dat maar eens duidelijk moet worden wie de baas is. Eindelijk was er tenminste concrete actie, in plaats van alleen maar praten over de problemen die de jeugd veroorzaakt.

Volgens een aantal bewoners trekken jongeren zich niet veel aan van de politie. De jongeren staan aan de overkant van de straat de politie gewoon uit te lachen. Laatst was er een vechtpartij, waarbij de politie de auto niet uit durfde(!). Ook over de wijkagent is een aantal bewoners niet tevreden. De wijkagent bemiddelt niet en wil alleen maar meldingen ontvangen die over de speeltuin achter haar huis gaan.

Op de vraag wat de bewoners zelf doen of kunnen doen aan het tegengaan van jongerenoverlast, geven de bewoners aan dat je vooral zelf normaal moet doen, niet teveel moet pikken en met de jongeren in gesprek moet gaan (soms met wat grovere taal). Ook zijn er buurtbewoners die toch liever de hulp van de politie inschakelen en zo proberen de overlast een halt toe te roepen.

⁵ Metargus is door de gemeente ingezet om orde op zaken te stellen. Een aantal (ex-)bodybuilders en uitsmijters hebben jongeren in de wijk aangesproken op hun gedrag en hebben geprobeerd de overlast in de Geitenkamp te verminderen.

Reflectie op perspectief van wijkbewoners

Volgens de wijkbewoners van de Geitenkamp valt de overlast mee. Vooral 'anderen' hebben er last van. Om overlast te voorkomen of tegen te gaan is volgens hen een juiste houding van belang. Als wijkbewoner moet je duidelijk de grenzen van geaccepteerd bedrag benoemen. Dit betekent ook dat je zelf in gesprek moet gaan met jongeren en niet direct moet besluiten de politie te bellen.

Daarnaast signaleren de wijkbewoners dat er voor de jeugd, specifiek voor de doelgroep twaalf tot en met zestien jaar, weinig te doen is in de wijk. De kans dat deze groep overlast veroorzaakt wordt daardoor groter. Ook leeft het idee dat de overlast vooral door 'anderen' wordt veroorzaakt (nieuwe wijkbewoners, jongeren uit andere wijken).

De inzet van de politie in de wijk maakt geen goede indruk. Wijkbewoners hadden de hoop enigszins op Metargus gevestigd, maar vinden nu dat ze bedrogen uitkomen. Ze zien graag actie in plaats van overleg.

5.2 Perspectief van ouders

Dat jongeren in de Geitenkamp graag optrekken in groepen, werd geïllustreerd door gesprekken met meerdere ouders (allen moeders).

Een moeder geeft aan dat zij drie puberkinderen heeft. Haar dochter (zelf ook aanwezig bij het gesprek) is nooit buiten en vindt het allemaal maar 'losers' die op straat hangen. Haar twee zoons zijn echter wel vaak op straat te vinden. Haar zoon van zestien jaar hangt regelmatig met een groep van ongeveer twaalf jongens op straat. Ze kennen elkaar allemaal al sinds de crèche. Volgens de moeder doen de jongens vooral gek, maar op een positieve manier. De groep wordt overal weggestuurd en weet nu niet meer waar ze nog naartoe kunnen. Zelfs op plekken waar ze niemand storen, worden ze verjaagd.

Een andere moeder, ouder van een puberdochter, is blij dat haar dochter geen vrienden heeft op de Geitenkamp. Nu hoeft ze zich tenminste geen zorgen te maken dat de jongeren op straat een slechte invloed op haar hebben.

Een alleenstaande moeder is het erg oneens met de heersende opvatting dat kinderen van alleenstaande ouders sneller het verkeerde pad op gaan. Alle drie haar kinderen hebben tot op de dag van vandaag geen strafblad. In de wijkkrant 'Op de Hoogte' stond onlangs een artikel geschreven dat de overlast vaak te wijten is aan de ouders. Dat vindt zij onzin. Ze kan toch onmogelijk 24 uur per dag op haar kinderen letten en daarnaast ook nog werken. Ook een andere ouder heeft het over het artikel in de wijkkrant. Ook zij voelt zich benadeeld als gescheiden ouder.

Evenals de wijkbewoners, geven de ouders aan dat er voor kinderen en jongeren weinig te doen is in de wijk. De speeltuin in de wijk is acht jaar dicht geweest en pas recentelijk weer

open. Een moeder heeft herhaaldelijk gevraagd om een trapveldje voor de jeugd. Maar al het geld gaat volgens haar naar Arnhem Zuid.

Een moeder geeft aan dat haar dochter wel eens op straat hangt. Zodra ze echter zou horen dat er wordt geblowd, zal ze haar dochter verbieden nog langer met de groep om te gaan.

Dat politieoptreden wel degelijk kan helpen, maakt een moeder van een zoon van zestien jaar duidelijk. Toen haar zoon veertien jaar was, is hij opgepakt, omdat een vriendje een delict pleegde waar hij bij was. Haar zoon wist dat het vriendje dit ging doen en was dus medeplichtig. Haar zoon is er zo van geschrokken toen hij werd opgepakt, dat hij tegenwoordig nog niet door rood licht fietst. Haar zoon is nog wel op straat te vinden. Samen met een groep vrienden voetbalt hij vaak op straat. De groep drinkt geen alcohol. Er zijn namelijk ook moslimjongeren bij en de groep spreekt elkaar aan op alcoholgebruik. Ze geeft aan dat vooral de jongeren tussen de twaalf en veertien jaar voor overlast zorgen, omdat ze op die leeftijd grenzen zullen opzoeken.

Een moeder van twee puberzons zegt dat zij geen last heeft van overlast door jongeren, doordat haar zoons beiden ook vaak op straat zijn. Ze heeft respect van de andere jongeren op straat, omdat zij haar zoons kennen.

Uit de gesprekken met de ouders, blijkt dat de groepen waarin hun kinderen optrekken in hun optiek niet voor (al te) grote problemen zorgen. Wel vinden een aantal moeders dat (andere) jongerengroepen het vaak voor zichzelf verpesten. Ze maken rommel en vernielen de boel, waardoor ze overal worden weggestuurd.

Net als de wijkbewoners waarmee is gesproken, geven ook de ouders aan dat het in gesprek gaan met de jongeren de beste optie is. En met in gesprek gaan wordt niet altijd een beleefde conversatie bedoeld. Maar duidelijke taal is in de ogen van de ouders het best.

Ook zeggen twee moeders dat het nodig is met een 'schoffel' door de wijk te gaan, alle jongeren die voor problemen zorgen op te pakken en naar een heropvoedingskamp te sturen. Ook wanneer dit hun eigen kinderen zijn. Want: 'Wie zijn billen brandt, moet op de blaren zitten!', aldus één van de moeders.

Reflectie op perspectief van ouders

Ouders van jongeren uit de doelgroep zien over het algemeen geen problemen bij de hangende groepen. Er is volgens hen weinig te doen in de Geitenkamp en de jongens (en meiden) gaan dan ergens rondhangen. Sommige groepen verpesten het voor zichzelf door overlast te veroorzaken. Volgens de ouders gaat het er dan om de groep aan te spreken op hun gedrag. Het gaat ook om het meegeven van duidelijke grenzen stellen vanuit de thuissituatie. Het idee dat eenoudergezinnen voor meer probleemkinderen zouden zorgen, wordt door de gesproken ouders niet gedeeld.

5.3 Perspectief van jongeren

De jongeren (allen jongens) hebben we op een vrijdagmiddag gesproken bij jongerencentrum De Sperwer. We hebben in overleg met jongerenwerk, straathoekwerk en de gemeente gekozen voor de Sperwer omdat dit het 'natuurlijk' verzamelpunt vormt van jongeren in de wijk. Ook een aantal jongeren die (deels) de overlast veroorzaken, zijn hier regelmatig op dat tijdstip in de week aanwezig. Helaas bezochten op de gekozen datum geen het jongerencentrum, waardoor we dit perspectief niet hebben kunnen meenemen.

De eerste jonge man (bijna twintig jaar) die we spraken heeft al een heel verleden achter de rug. Hij heeft 2,5 jaar in jeugddetentie gezeten en heeft sindsdien zijn leven gebeterd. Hij vindt dat er veel overlast is in de wijk en blijft daarom zelf liever binnen of komt naar de Sperwer. Hij heeft namelijk geen zin om te worden 'meegesleurd in de rotzooi' die andere jongeren veroorzaken.

Hij vindt dat de overlast die er nu in de wijk is, vele malen extremer is dan vroeger. Toen hij zelf nog vaak op straat te vinden was, gooiden ze met eieren. Tegenwoordig worden er bierflesjes naar bussen gegooid. Voor hetzelfde geld zit er een moeder met een kind in de bus of krijgt de bus een ongeluk. De jongen heeft geen enkel respect voor jongeren die dat soort dingen doen.

Hij is van mening dat er een paar jongeren zijn die voor ernstige overlast zorgen en zij moeten worden opgepakt. Dan gaat het wel weer beter in de wijk. Hij vindt dat veel jongeren het voor zichzelf verpesten door bijvoorbeeld een JOP te vernielen of bij de Sperwer graffiti te spuiten.

Zelf heeft hij drie jongere broertjes. Hij probeert ze in toom te houden en te voorkomen dat zij dezelfde fouten maken die hij vroeger heeft gemaakt.

Een andere jongen (bijna achttien jaar) is zelf vaak betrokken bij overlast en 'ouwehoert' (hangt) regelmatig op straat in een grote groep. Hij probeert dit te verbloemen door te spreken over 'die groep' en 'zij', maar versprekt zich al snel. De groep waar hij regelmatig bij is te vinden, bestaat - naar zijn zeggen - uit veertig tot vijftig jongeren en zijn met name te vinden rond het Marktpllein. Het gaat hem vooral om het zoeken naar sensatie. Het is leuk als er ophef ontstaat.

Het hangen in groepen is volgens hem traditie in de wijk. Hij weet niet wat iemand er aan zou kunnen doen om de groepsoverlast te voorkomen. Bewoners kunnen er wel wat van zeggen, maar de groep trekt zich er toch niks van aan. Ook de kale uitsmijters (Metargus) hadden geen enkel effect. De groep heeft gewoon vrienden opgetrommeld en schrokken helemaal niet van de inzet van Metargus⁶.

Hij geeft aan dat iedere keer als de politie op de groep wordt afgestuurd, ze alleen maar meer rozigheid gaan uithalen. Op die manier nemen ze wraak. Zelf wil hij later op de

⁶ Ook andere jongeren hebben tijdens de gesprekken aangegeven dat Metargus geen enkele indruk op hen heeft gemaakt.

Geitenkamp blijven wonen. Als bij hem dan een raam wordt ingegooid, zoals hij nu zelf bij anderen doet, maakt hem dat niks uit. Hij heeft het vroeger toch zelf ook gedaan?

Een derde jongere was zelf vroeger ook op straat te vinden. Tegenwoordig niet meer, daar is hij inmiddels te 'oud' voor. Hij zegt dat er altijd al overlast is geweest en dat er altijd overlast zal blijven in de wijk. Als mogelijke oplossingen ziet hij dat de jongeren moeten worden uitgedaagd om iets anders te gaan doen. Er is nu in de wijk te weinig te doen. Daarom moet er meer geld naar de jongerenvoorzieningen, zodat er meer activiteiten kunnen worden georganiseerd.

Zelf heeft hij geen last van de jongerenoverlast, maar hij kan begrijpen dat bewoners er wel last van hebben. De jongen (negentien jaar) die dit zegt, was vroeger ook vaak bij een grote groep te vinden, maar hangt tegenwoordig liever bij de Sperwer. Hij ziet meer jongeren op straat, maar vindt niet dat de overlast extremer is geworden. Wel zijn de jongeren op straat steeds jonger. Nu hangen er al kinderen vanaf dertien jaar, die ook roken. Hij deed dat vroeger zelf niet op die leeftijd. Ouders moeten naar zijn idee veel strenger zijn naar hun jongere kinderen. Ook de politie moet veel harder en strenger optreden ten opzichte van de jongerengroepen. Het liefst ziet hij een avondklok voor jongeren onder de achttien jaar. Dan neemt volgens hem de overlast af.

Een jongere die zich mengt in het gesprek vertelt dat ook hij geen overlast ervaart, maar dat ze ook niet bij hem moeten komen, want dan hebben ze een groot probleem. Zolang de overlast bij anderen is, maakt het hem niet uit. Hij wil graag in Geitenkamp blijven wonen en gooit gewoon eieren terug als iemand later eieren tegen zijn ramen gooit. Een andere jongen vult hem aan door te zeggen dat het vooral aan de leeftijd ligt en het allemaal 'meelopertjes' zijn op straat.

Op de vraag wat er kan worden gedaan om de overlast van jongeren te verminderen of te voorkomen, hebben geen van deze drie jongens een pasklaar antwoord. Ze weten eigenlijk niet goed wat er aan te doen is.

Een andere jongere die we spreken doet werkervaring op bij de Sperwer voor zijn opleiding. Eerst is hij wat terughoudend, maar gaandeweg vertelt hij meer. Naar eigen zeggen is hij één van de veroorzakers van overlast. Hij is regelmatig te vinden bij een groep van minimaal vijftien jongeren. De groep drinkt en blowt veel. Zelf blowt hij niet. Zijn groep wordt altijd als eerst verdacht als er ergens iets is vernield. Hij geeft aan dat de groep het meestal niet gedaan heeft en ze dan juist rottiigheid gaan uithalen. Vooral als de politie erbij wordt gehaald is het hek van de dam. Klachten van bewoners heeft hij of de groep nog nooit gekregen. De bewoners bellen liever meteen de politie, dan met de groep in gesprek te gaan. Zelf zou hij er rekening mee houden als een wijkbewoner hem vraagt stiller te doen of weg te gaan. De oplossing voor jeugdoverlast ligt volgens de jongen vooral binnen de groep. De groepsleden moeten elkaar aanspreken en zelf grenzen stellen. Pas dan neemt de overlast af.

De laatste jongere (16 jaar) die we hebben gesproken geeft toe dat hij weleens voor overlast zorgt. Hij schreeuwt vaak op straat, maar daar blijft het ook bij. De echte overlast wordt volgens hem vooral veroorzaakt door de 'jonge gastjes' rond de dertien, veertien jaar. Alleen als hij ziet dat ze rottigheid uithalen, zegt hij er wat van, maar hij is geen wijkagent.

Zelf is hij vaak 's avonds te vinden bij een groep die in de speeltuin naast de Sperwer hangt. Daar drinken ze wat en maken vooral herrie. Een enkele keer wordt er ook iets gesloopt. Hij kan zijn vrienden niet verbieden te schreeuwen, maar de jongeren in de groep spreken elkaar wel op hun gedrag aan.

Wanneer de voetbalkooi bij de Rommelkist klaar is, denkt de jongere dat de overlast in de wijk zal afnemen. Daarnaast is volgens hem een samenscholingsverbod, met hoge boete bij overtreding, een mogelijke oplossing. Het enige dat hij zelf kan doen, is ervoor zorgen dat hij zelf geen overlast veroorzaakt.

Reflectie op perspectief van jongeren

Jongeren in Geitenkamp zien dat de overlast in Geitenkamp steeds extremer wordt en kinderen steeds jonger 'actief' worden (meelopertjes). Waar vroeger eieren werden gegooid, worden nu bierflesjes of bakstenen gebruikt. Het hangen in de wijk gebeurt al jaren lang en zal naar hun idee nooit verdwijnen. Jongeren dagen elkaar uit en zoeken de grenzen op om vooral niet onder te doen voor anderen (al dan niet onder invloed van wiet of alcohol).

Zelfsturing in de groep is daarbij belangrijk. In de groep spreken ze elkaar ook wel aan op grensoverschrijdend gedrag. Er zijn er altijd een paar die het verpesten voor de rest. Deze 'rotte appels' zouden best steviger aangepakt mogen worden door politie of andere organisaties. Belangrijk daarbij is wel dat niet te confronterend wordt gewerkt ten opzichte van alle jongeren. Metargus bijvoorbeeld heeft weinig indruk gemaakt, maar leidde tot een tegengesteld effect (meer overlast door meer jongeren, ook van buiten Geitenkamp).

Tot slot geven de jongeren aan dat ze graag worden uitgedaagd om activiteiten te ondernemen. Er is volgens hen niet veel te doen in de Geitenkamp. Ook zouden ze graag zien dat ze aangesproken worden door buurtbewoners als ze vinden dat overlast plaatsvindt. Dit gebeurt praktisch nooit. Meestal wordt de politie gebeld en dit werkt enkel averechts.

6. Belangrijkste bevindingen

Als we de bevindingen op de verschillende niveaus met een helicopterview bekijken en met elkaar verbinden, kunnen we de meest belangrijke bevindingen kort op een rij zetten.

Vele verschillende overlegvormen

In Arnhem zijn er vele verschillende overlegvormen die worden gebruikt om jongeren te bespreken. Niet alleen kent ieder wijkmanager zijn eigen organisatie van overlegvormen, maar daarnaast vindt er ook overleg plaats tussen Rijnstad, Pactum/Rijn-Side en Politie. Zowel binnen het Veiligheidshuis (in ontwikkeling) als daarbuiten. Dit bemoeilijkt de samenwerking tussen de verschillende professionals.

Weinig vastgelegd met betrekking tot de aanpak van jeugdoverlast

Op basis van de verkregen informatie moeten we constateren dat er weinig lijkt vastgelegd met betrekking tot de aanpak van jeugdoverlast in documentatie. Dit geldt voor alle niveaus. Het is niet altijd duidelijk in welk netwerk of overleg overlast moet worden besproken, laat staan wanneer een ander netwerk een meerwaarde zou hebben voor bespreking. Dit maakt de werking van het systeem afhankelijk van (de inschatting van) personen in plaats van structureel vastgelegd in werkprocessen of protocollen. De samenwerkingsovereenkomst tussen Rijnstad en Pactum/Rijn-Side vormt hierop een positieve uitzondering.

In een later stadium zijn wij gewezen op twee belangrijke documenten rondom overlastgevende gezinnen in 't Arnhemse Broek en de structuur rondom GSO III en krachtwijken.

Taakopvatting en rol wijkmanagers

Doordat relatief weinig is vastgelegd in documenten ten aanzien van de aanpak van jeugdoverlast, kunnen wijkmanagers een eigen (overleg)organisatie op te zetten. De taakopvatting en rol van de wijkmanager verschilt daarbij en bepaalt de relaties die de wijkmanager aangaat voor de wijk. Ook activiteiten kunnen worden gerealiseerd langs verschillende wegen.

Aansluiting professionals bij wijken lastig

Doordat iedere wijk een eigen organisatie van overlegvormen kent, vinden met name Rijnstad en Pactum/Rijn-Side het moeilijk om bij alle overlegvormen aan te sluiten. Enerzijds ontbreekt de capaciteit daar ook voor, anderzijds zijn ze liever op straat of in de accommodaties werkzaam. Veelal wordt dit intern opgelost door bijvoorbeeld een koppeling te creëren tussen opbouwwerker en jongerenwerker, waarbij de opbouwwerker meer participeert in de verschillende overleggen.

Samenwerking Rijnstad en Pactum/Rijn-Side in nieuwe overlegvorm

In de samenwerkingsovereenkomst tussen Rijnstad en Pactum/Rijn-Side staat een nieuwe overlegvorm beschreven tussen beide professionals. Ondermeer om een invulling te geven

aan het gemis van aansluiting bij de wijken. Het liefst zien zij dat ook politie aansluit, zodat er per gebied een driehoeksoverleg ontstaat om belangrijke zaken te bespreken. Het geval wil dat de indeling van deze gebieden de geografische indeling van de wijkmanagersgebieden doorkruist. Het kan dus voorkomen dat er twee driehoeksoverleggen zijn binnen het gebied van één wijkmanager.

Ambulant jongerenwerk lange tijd afwezig

In de afgelopen tien jaar (ongeveer) heeft de gemeente vooral ingezet op accommodatiegebonden jongerenwerk. Vanuit de verschillende accommodaties werden jongeren door Rijnstad begeleid, waarbij ambulant jongerenwerk en een outreachende aanpak is geworden tot een (deel)taak van de jongerenwerker. Bovendien werden in de loop der jaren de openingstijden van de accommodaties steeds verder verkleind. Sinds kort is er weer een roep om ambulant jongerenwerk en heeft dit onder andere geleid tot de inzet van 1fte ambulant jongerenwerk vanuit het GSO III programma in Zuid (De Laar/ Elderveld en Vredenburg/ Kronenburg).

Jeugd binnen de politie

De functie van jeugdcoördinator zou per 1 januari 2009 worden opgeheven. Een definitieve beslissing hierover is nog niet genomen. Voorheen werden de jeugdcoördinatoren vanuit Brussel gefinancierd, maar deze geldstroom is gestopt waardoor het gevoel bij de jeugdcoördinatoren is ontstaan dat de doelgroep jeugd uit beeld is verdwenen. De politie gaat steeds meer terug naar haar kerntaken. Dit betekent dat in de aanpak de nadruk ligt op het opsporen van strafbare feiten. Binnen deze aanpak is preventie geen kerntaak van de politie.

Profilering Ketenregisseur Jeugd en Veiligheidshuis

De bekendheid van de ketenregisseur Jeugd is laag. Slechts een enkele gesprekspartner kon aangeven van het bestaan van deze regisseur op de hoogte te zijn en/of aangeven wat de ketenregisseur voor hem/ haar kon betekenen. Ook over het Veiligheidshuis verschillen de meningen. Sommigen kennen het niet, anderen weten dat het niet meer bestaat en weer anderen weten dat het opnieuw wordt opgebouwd. Wat het exact inhoudt of wat de meerwaarde van een Veiligheidshuis zou kunnen zijn, is echter meestal niet duidelijk.

Grenzen stellen

Zowel wijkmanagers, bewoners, ouders als jongeren geven aan dat er strakker kan worden opgetreden. Talenten ondersteunen is belangrijk, maar moet niet ten koste gaan van het stellen van grenzen. Dit geldt voor zowel de inzet van politie, Rijnstad als Pactum/Rijn-Side.

Bijlage 1 - Gesprekslijst aanpak Jeugdoverlast Arnhem Pactum/ Rijn-Side, Rijnstad & Politie

Contactgegevens

- Organisatienaam
- Contactpersoon

Visie

- Visie op jeugdgroepen
- Visie op samenwerking
- Visie op ketenregie

Doelen en taken

- Doel
- Doelgroepen
- Kerntaak algemeen
- Kerntaak in relatie tot jongeren
- Kerntaak in relatie tot risicojongeren

Werkwijze

- Werkwijze met jeugdgroepen
- Inzet jongerenwerk / straathoekwerk / agenten (hoeveel, waar en hoe)
- Benadering van jeugdgroepen
- Werkwijze vroegsignalering (o.a. registratie)
- Werkwijze signaalopvolging (o.a. terugkoppeling, inzet partners)
- Ondersteuningsmogelijkheden voor de organisatie
- Participatie van jongeren, buurtbewoners, ouders
- Registratie

Overlegvormen

- Type en aantal overlegvormen rondom jeugd in de wijk
- Deelnemers overlegvormen
- Frequentie overlegvormen
- Werkproces overlegvormen
- Aantal en type casussen
- Relaties tussen de overlegvormen rondom jeugd
- Regie op overleg op wijkniveau
- Mate van succes

Vraag en aanbod

- Inzicht in vraag van jeugdgroepen
- Aanbod ten aanzien van jeugdgroepen
- Gemist aanbod
- Trends bij jongeren

Resultaten

- Resultaten met jeugdgroepen

Aanpak Jeugdoverlast Arnhem: een 'foto' van de aanpak op jeugdoverlast, juli 2009, RadarAdvies

- Bereik van jeugdgroepen
- Meetbaarheid van resultaten
- Effecten van inzet/ werkwijze
- Resultaten gebruikt voor verbetering werkwijze
- Monitoring en evaluatie

Samenwerking

- Samenwerkingspartners
- Transparantie processen (taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden, wie doet wat?)
- Informatie-uitwisseling

Fonkel- en verbeterpunten

- Fonkelpunten in de werkwijze
- Verbeterpunten in de werkwijze
- Fonkelpunten in de samenwerking
- Verbeterpunten in de samenwerking
- Eigen inzet ten aanzien van verbeterpunten

'Uitsmijter'

- Ontwikkelingen waar we rekening mee moeten houden voor de aanpak

Bijlage 2 - Gesprekslijst aanpak Jeugdoverlast Arnhem – Wijkmanagers

Contactgegevens

- Wijk
- Contactpersoon

Visie

- Visie op jeugdgroepen
- Visie op samenwerking
- Visie op ketenregie

Taak wijkmanagement

- Kerntaak algemeen
- Kerntaak in relatie tot jongeren
- Kerntaak in relatie tot risicojongeren

Werkwijze

- Werkwijze signalering vanuit wijkmanagement/ meldingen overlast door wijkbewoners
- Werkwijze signaalopvolging/ meldingen
- Werkwijze aanpak overlast in groepen
- Beschikbare instrumenten
- Ondersteuningsmogelijkheden voor de organisatie (hoogte en inzet wijkbudget)
- Participatie buurtbewoners, ouders en jongeren in de wijk
- Registratie

Overlegvormen

- Type en aantal overlegvormen rondom jeugd in de wijk
- Deelnemers overlegvormen
- Frequentie overlegvormen
- Werkproces overlegvormen
- Aantal en type casussen
- Relaties tussen de overlegvormen rondom jeugd
- Regie op overleg op wijkniveau
- Mate van succes

Resultaten

- Resultaten met jeugdgroepen in de wijk (meetbaarheid)
- Effecten van inzet/ werkwijze
- Resultaten gebruikt voor verbetering werkwijze
- Monitoring en evaluatie

Samenwerking

- Samenwerkingspartners
- Transparantie processen (taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden, wie doet wat?)
- Informatie-uitwisseling

Aanpak Jeugdoverlast Arnhem: een 'foto' van de aanpak op jeugdoverlast, juli 2009, RadarAdvies

Fonkel- en verbeterpunten

- Fonkelpunten in de werkwijze
- Verbeterpunten in de werkwijze
- Fonkelpunten in de samenwerking
- Verbeterpunten in de samenwerking
- Eigen inzet ten aanzien van verbeterpunten

'Uitsmijter'

- Ontwikkelingen waar we rekening mee moeten houden voor de aanpak

Bijlage 3 - Gesprekslijst aanpak Jeugdoverlast Arnhem - Ketenregie

Contactgegevens

- Contactpersoon

Visie

- Visie op jeugdgroepen
- Visie op samenwerking
- Visie op ketenregie

Doelen en taken

- Doel
- Doelgroepen
- Kerntaak algemeen
- Kerntaak in relatie tot risicojongeren

Werkwijze

- Werkwijze ten aanzien van jeugdgroepen
- Werkwijze signalering
- Werkwijze signaalopvolging
- Vorm van ketenregie (faciliterend, sturend, vaderschap staat, regie op welk niveau)
- Interventiemogelijkheden
- Participatie wijkbewoners, ouders, jongeren
- Registratie

Overlegvormen

- Type en aantal overlegvormen rondom jeugd in de wijk
- Deelnemers overlegvormen
- Frequentie overlegvormen
- Werkproces overlegvormen
- Aantal en type casussen
- Relaties tussen de overlegvormen rondom jeugd
- Mate van succes

Vraag en aanbod

- Inzicht in vraag van jeugdgroepen
- Aanbod in de keten ten aanzien van jeugdgroepen
- Gemist aanbod
- Trends bij jongeren

Resultaten

- Resultaten met jeugdgroepen
- Bereik van jeugdgroepen
- Meetbaarheid van resultaten
- Effecten van inzet/ werkwijze
- Resultaten gebruikt voor verbetering werkwijze
- Monitoring en evaluatie

Samenwerking

- Samenwerkingspartners
- Transparantie ketenprocessen (taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden, wie doet wat?)
- Informatie-uitwisseling

Fonkel- en verbeterpunten

- Fonkelpunten in de werkwijze
- Verbeterpunten in de werkwijze
- Fonkelpunten in de samenwerking
- Verbeterpunten in de samenwerking
- Eigen inzet ten aanzien van verbeterpunten

'Uitsmijter'

- Ontwikkelingen waar we rekening mee moeten houden voor de aanpak

Bijlage 4 – Gesprekslijst aanpak Jeugdoverlast Arnhem – Ouders

1. Zijn er problemen die veroorzaakt worden door (groepen) jongeren bij u in de wijk?
2. Wat zijn de meeste voorkomende problemen die veroorzaakt worden door groepen jongeren bij u in de wijk?
3. Wat vindt u van de klachten over groepsoverlast?
4. Wat zijn volgens u de redenen van de jeugdoverlast?
5. Waar kunt u signalen over jeugdoverlast kwijt?
6. Heeft u er zicht op, op welke wijze de signalen worden opgepakt?
7. Krijgt u een terugkoppeling als u signalen heeft afgegeven over jeugdoverlast?
8. Wat weet u van de manier waarop de problematiek op dit moment wordt bediscussieerd en opgepakt?
9. Is volgens u uw kind ook betrokken bij de jeugdoverlast in groepen?
10. Zo ja, hoe probeert u hierin verandering te brengen?
11. Wat doen gemeente en andere instanties om de groepsoverlast aan te pakken?
12. Hoe wordt u door andere organisaties en instellingen benaderd in relatie tot groepsoverlast door jongeren?
13. Wat is volgens u de gewenste oplossing?
14. Bent u zelf betrokken bij de aanpak?
- 11a) Ja: Hoe bent/ wordt u betrokken bij de aanpak?
- 11b) Nee: Zou u –indien mogelijk- betrokken willen worden bij de aanpak?
- 11c) Hoe zou u betrokken willen worden bij de aanpak?
15. Wat zou u als ouder kunnen doen om de groepsoverlast aan te pakken?
16. Wat doet u zelf als ouder om de groepsoverlast aan te pakken?
17. Wat kunnen anderen (in de wijk, maar ook organisaties, instellingen en gemeente) doen ter ondersteuning?

Bijlage 5 - Gesprekslijst aanpak Jeugdoverlast Arnhem – Buurtbewoners

1. Zijn er problemen die veroorzaakt worden door (groepen) jongeren bij u in de wijk?
2. Wat zijn de meeste voorkomende problemen die veroorzaakt worden door (groepen) jongeren bij u in de wijk?
3. Wat voor soort groepsoverlast ervaart u?
4. Voelt u zich wel eens onveilig door de jeugdoverlast?
5. Welke groepen zijn met name bedreigend?
6. Waar kunt u signalen over jeugdoverlast kwijt?
7. Heeft u er zicht op, op welke wijze de signalen worden opgepakt?
8. Krijgt u een terugkoppeling als u signalen heeft afgegeven over jeugdoverlast?
9. Wat zijn volgens u de redenen van de jeugdoverlast in groepen?
10. Wat weet u over de manier waarop de problematiek op dit moment wordt bediscussieerd en opgepakt?
11. Wat is volgens u de gewenste oplossing?
12. Bent u zelf betrokken bij de aanpak?
 - 9a) Ja: Hoe bent/ wordt u betrokken bij de aanpak?
 - 9b) Nee: Zou u –indien mogelijk- betrokken willen worden bij de aanpak?
 - 9c) Hoe zou u betrokken willen worden bij de aanpak?
13. Wat kunnen anderen (in de wijk, maar ook organisaties, instellingen en gemeente) doen ter ondersteuning?
14. Wat gaat goed?

Bijlage 6 - Gesprekslijst aanpak Jeugdoverlast Arnhem – Jongeren

1. Wat versta je onder jeugdoverlast?
2. Is er volgens jou in Arnhem sprake van jeugdoverlast in groepen?
3. Ken je jongeren die zorgen voor groepsoverlast?
4. Zorg je zelf wel eens voor overlast?
5. Vinden anderen dat je wel eens zorgt voor overlast?
6. Wat zijn volgens jou de oorzaken van groepsoverlast?
7. Op welke manier kan groepsoverlast worden voorkomen?
8. Wat doen ouders en buurtbewoners, zodat er minder overlast is op straat?
9. Wat doen de gemeente en andere instanties, zodat er minder overlast is op straat?
10. Wat kun je zelf doen om de overlast te verminderen?
11. Wat doe je zelf om overlast te verminderen?
12. Wat kunnen anderen (in de wijk, maar ook organisaties, instellingen en gemeente) doen ter ondersteuning?
13. Wat vind je van de manier waarop de politie optreedt bij jeugdoverlast in groepen?

Bijlage 7 – Totaaloverzicht overlegstructuren

Noord-West: Burgemeesterswijk/Hoogkamp, Schaarsbergen, Heijenoord/Lombok, Klingelbeek e.o.				
Overlegvorm	Frequentie	Deelnemers	Doel overleg	Overlast op agenda
Wijkteam (preventiewijken)	8-10x p.j.	- Wijkmanager (voorzitter) - Penningmeester - Secretaris - Opbouwwerker	Voorbereiding wijkplatform	Incidenteel
Wijkplatform (preventiewijken)	4-6x p.j.	- Professionals - Wijkteam - Buurtbewoners - Wijkmanager (als deelnemer)		Incidenteel
Wijkvereniging (beheerwijken)	8-10x p.j.	- Buurtbewoners - Wijkmanager alleen op uitnodiging		Incidenteel
Functionaris overleg	4x p.j.	- Wijkmanager (voorzitter) - Wijkagent - Stadsbeheer - Verkeer	Algemeen overleg	Incidenteel
Noord-Midden: Angerenstein, Paasberg/Wellestein, Alteveer/Cranevelt				
Overlegvorm	Frequentie	Deelnemers	Doel overleg	Overlast op agenda
Wijkplatform	1x per maand	- Wijkmanager - Politie - Jongerenwerk - Bewoners		Indien nodig
Noord-Midden: Geitenkamp, Monnikenhuisen, Arnhemse Allee				
Overlegvorm	Frequentie	Deelnemers	Doel overleg	Overlast op agenda
Wijkplatform	7 x p.j.	- Wijkmanager - Politie - Jongerenwerk - Bewoners		Indien nodig
Wijknetwerk-overleg Jongeren	1x per 6 weken	- Wijkmanager (voorzitter) - Pactum/Rijn-Side - Rijnstad - Politie - Woningconsulent	Bespreken casussen jongeren op naam	Ja
Pandjesoverleg (aansluitend op Wijknetwerk-overleg Jongeren)	1x per 6 weken	- Wijkmanager (voorzitter) - Pactum/Rijn-Side - Rijnstad - Politie - Woningconsulent	Bespreken risicoadressen	Ja
Sociale tafel	1x per 6 weken	- Wijkmanager - Twee bewoners - Rijnstad - Woningconsulenten	Themagebonden (bijv. leren en opgroeien)	Nee

Aanpak Jeugdoverlast Arnhem: een 'foto' van de aanpak op jeugdoverlast, juli 2009, RadarAdvies

Fysieke tafel	1x per 6 weken	- Wijkmanager - Twee bewoners - Rijnstad - Woningconsulenten	Onderhoud	Nee
Noord-Midden: Sint Marten/Sonsbeek, Klarendal				
Overlegvorm	Frequentie	Deelnemers	Doel overleg	Overlast op agenda
Bewonersgroep	7x p.j.	- Bewoners - Wijkmanager (alleen indien het financiën betreft)	Voorbereiden wijkplatform	Incidenteel
Wijkplatform	7x p.j.	- Bewoners - Wijkmanager - Woningbouw - Stadsbeheer - Wijkagenten - Scholen - Moskee - Wijkwethouder		Incidenteel
Jongeren-netwerk	1x per 5 à 6 weken	- Opbouwwerk (voorzitter) - Politie - Jongerenwerk - Straathoekwerk - Maatschappelijk werk - WIG - Externe partners indien nodig	Bespreken casussen jongeren op naam	Ja
Overlastoverleg	7x p.j.	- Opbouwwerk (voorzitter) - Politie - Woningcorporatie - Hulpverlening	Bespreken risicoadressen	Ja
Sociale tafel	6x p.j.	- Thema-afhankelijk		Incidenteel
Fysieke tafel	6x p.j.			Nee
Economische tafel	6x p.j.	- Wijkmanager - Opbouwwerk (namens bewoners) - Ondernemersvereniging - Woningbouw - Programmaleider gemeente		Incidenteel
Presikhaaf West, Presikhaaf Oost, Molenbeke/Plattenburg				
Overlegvorm	Frequentie	Deelnemers	Doel overleg	Overlast op agenda
Functionaris overleg	1x p.m.	- Wijkmanager (voorzitter) - Wijkagenten - Opbouwwerk - Stadsdeelmanager onderhoud - Woningcorporatie - Verkeer - Handhaving	Beheeroverleg	Ja
Noord-Oost: Spijkerkwartier, Arnhemse broek				
Overlegvorm	Frequentie	Deelnemers	Doel overleg	Overlast op agenda

Aanpak Jeugdoverlast Arnhem: een 'foto' van de aanpak op jeugdoverlast, juli 2009, RadarAdvies

Bewonersgroep	7x p.j.	- Bewoners - Opbouwwerk - Wijkmanager (indien nodig)	Voorbreiden wijkplatform	Incidenteel
Wijkplatform	7x p.j.	- Wijkmanager - Bewoners - Politie - Stadsbeheer - Opbouwwerk		Incidenteel
Sociale tafel	6x p.j.	- Professionals	Kennis uitwisselen en elkaar leren kennen	Incidenteel (als thema)
Fysieke tafel	6x p.j.	- Wijkmanager - Woningcorporatie - Politie		Nee
Pandjesoverleg	9 à 10x p.j.	- Wijkmanager (voorzitter) - Woningcorporatie - Politie - Welzijn - Jeugdhulpverlening - Maatschappelijk werk	Bespreken risicoadressen	Ja, structureel
Handhavings- tafel	6x p.j.	- Alle in de wijk actieve handhavingorganisaties - Initiatief Vogelaarwijken	Adressen waar pandjesoverleg niets mee kan, worden hier besproken	Ja

Zuid-Oost: Malburgen West, Malburgen Oost (zuid), Malburgen Oost (noord)

Overlegvorm	Frequentie	Deelnemers	Doel overleg	Overlast op agenda
Breed overleg Immerloo	1x per kwartaal	- Wijkmanager (voorzitter) - Bewoners - Scholen - Woningcorporatie - Jongerenwerk - Beheerders - Gemeente - Jongeren	Terugbrengen aantal inbraken	Ja
Netwerk Veiligheid	1x per 6 weken	- Wijkmanager (voorzitter) - Wijkagenten	Bespreken jeugdoverlast en maatregelen	Ja

Zuid-Oost: Holthuizen, Vredenburg/Kronenburg, Rijkerswoerd, De Laar

Overlegvorm	Frequentie	Deelnemers	Doel overleg	Overlast op agenda
Wijkplatform (HVKR)	3-6x p.j.	- Wijkmanager - Bewoners	Informatie, klankbord en uitwisseling	Incidenteel
Wijkplatform (De Laar)	4x p.j.	- Wijkmanager - Bewoners	Informatie, klankbord en uitwisseling	Incidenteel
Wijkteam/ Kernteam	1x p.m.	- Afvaardiging wijkplatform - Wijkmanager als deelnemer namens gemeente	Bespreken lopende zaken	Incidenteel

Sociale tafel	4x p.j.		Op thema sociale onderwerpen bespreken	Incidenteel (als thema)
Functionaris overleg	5-6x p.j.	- Wijkmanager (voorzitter) - Stadsbeheer - Politie - Woningcorporatie - Opbouwwerk - BOA - Ambulant jongerenwerk	Per wijk signaleren wat opvalt	Ja
Zuid-West: Elden, Elderveld, Schuytgraaf				
Overlegvorm	Frequentie	Deelnemers	Doel overleg	Overlast op agenda
Wijkplatform	4x p.j.	- Professionals - Bewoners		Geen vast agendapunt

Bijlage 8 – Overzicht gesproken personen

Organisatie	Naam	Functie
Rijnstad	Wim Bilo	Wijkmanager
	Gerrald	Ambulant jongerenwerker
Pactum/ Rijn-Side	Samantha Dinsbach	Sectormanager
	John Coldewijn	Locatieleider
Politie Gelderland Midden	Rene Bisschops	Jeugdcoördinator
	Eric van Deutekom	Jeugdcoördinator
Ketenregie	Edwin Prins	Ketenregisseur Jeugd
Noord-West (Burgemeesterswijk/ Hoogkamp, Schaarsbergen, Heijenoord/ Lombok, Klingelbeek)	Carla Butzelaar	Wijkmanager
Noord-Midden (Angerenstein/ Paasberg, Alteveer/ Cranevelt, Geitenkamp, Monnikenhuize)	Anneke Nijman	Wijkmanager
Noord-Midden (Sint-Marten/ Sonsbeek, Klarendal)	Saskia Moester	Wijkmanager
	Rob Klingen	Opbouwwerker
Noord-Oost (Presikhaaf West, Presikhaaf Oost, Molenbeke/ Plattenburg)	Hans Haarler	Wijkmanager
Noord-Oost (‘t Arnhemse Broek,	Chris Zeevenhooven	Wijkmanager

Aanpak Jeugdoverlast Arnhem: een ‘foto’ van de aanpak op jeugdoverlast, juli 2009, RadarAdvies

<i>Spijkerkwartier)</i>		
Zuid-Oost <i>(Malburgen West, Malburgen Oost (zuid), Laburgen Oost (noord))</i>	Dick Onderwater	Wijkmanager
Zuid-Oost <i>(Holthuizen/ Vredenburg/ Kronenburg, Rijkerswoerd, De Laar)</i>	Tiny Wouters	Wijkmanager
Zuid-West <i>(Elderveld, Elden, Schytgraaf)</i>	Mirjan Scheltema	Wijkmanager

Leden van de raadscommissie VFAB en MO

Datum : 9 februari 2010
Doc.nr. : 2010.0.010.819
Zaaknr. : 2010-02-00135
Contactpersoon : Marjolein Foppen
Doorkiesnr. : 3908

Onderwerp: Aanpak jeugdoverlast Arnhem

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van ons besluit van 9 februari 2010 om

1. Kennis te nemen van de onderzoeksrapporten naar de omvang van jeugdoverlast (Beke) en de huidige aanpak van jeugdoverlast (Radar).
2. Vast te stellen de in bijlage 4 voorgestelde structuur voor de aanpak van jeugdoverlast Arnhem.
3. In te stemmen met het aanstellen van een coördinator voor de uitvoering gedurende een periode van 2 jaar.

Aanleiding / Probleemstelling

In de praktijk blijkt de aanpak van diverse groepen jongeren in wijken die overlast veroorzaken een lastige materie te zijn. In de "Nota Integrale Veiligheid 2008-2011" is de aanpak van overlast door jongeren omschreven als één van de hoogste prioriteiten. In de nota "Opgroeien in Arnhem" ('08) en in de Perspectiefnota ('08) van de gemeente Arnhem is ook nadrukkelijk gesteld dat er gewerkt moet worden aan het realiseren van een substantieel lager percentage risicojongeren en probleemjongeren dan nu het geval is.

Doel

Verminderen van de jeugdoverlast in Arnhem.

Argumenten

1. Er is een foto gerealiseerd van jeugdoverlast in Arnhem (Bureau Beke) en van de huidige werkwijzen van partners, inclusief gemeente (Adviesbureau Radar).

De gemeente Arnhem heeft Bureau Beke gevraagd de shortlistmethode toe te passen in de stad Arnhem. De shortlist is een op basis van wetenschappelijk onderzoek samengestelde vragenlijst waarmee politiefunctionarissen op systematische wijze periodiek de aard en omvang van problematische jeugdgroepen in hun wijk of verzorgingsgebied in beeld kunnen brengen (Beke, 2009). De methodiek wordt op dit moment door alle politieregio's in ons land toegepast. De shortlist is uitgevoerd door de wijkagenten. Er zijn in Arnhem 19 problematische jeugdgroepen in beeld gekomen: 3 criminele jeugdgroepen, 2 overlastgevendende jeugdgroepen en 14 hinderlijke jeugdgroepen. De lokale driehoek heeft 5 van deze groepen geprioriteerd voor een aanpak (4 hinderlijk, 1 overlastgevend; bijlage 3).

Uit het onderzoek van Radar naar de huidige aanpak van jeugdoverlast is een aantal bevindingen naar voren gekomen:

- Vele verschillende overlegvormen

- Weinig vastgelegd met betrekking tot de aanpak van jeugdoverlast
- Taakopvatting en rol wijkmanagers verschilt
- Aansluiting professionals bij wijken lastig
- Samenwerking Rijnstad en Pactum/Rijn-Side in nieuwe overlegvorm
- Ambulant jongerenwerk lange tijd afwezig
- Preventie jeugdoverlast geen kerntaak bij politie
- Profilering Ketenregisseur Jeugd en Veiligheidshuis kan beter
- Grenzen stellen aan de jeugd is belangrijk bij aanpak

2. Er is geen eenduidige structuur om jeugdoverlast aan te pakken in Arnhem.

Uit het onderzoek van Radar is gebleken dat er veel onduidelijkheid bestaat over rollen, verantwoordelijkheden en structuur in de aanpak van jeugdoverlast in Arnhem. Als vervolg op het onderzoek van Bureau Radar is er overleg geweest tussen de afdeling Zorg, Wijkmanagement, Dienst Programmanagement en Strategie en politie om hierover te spreken. Afgesproken is om als uitgangspunten voor de aanpak te kiezen voor:

- Zoveel mogelijk aansluiten bij bestaande wijkoverleggen;
- coördinatie vanuit het Veiligheidshuis;
- Regierol bij de uitvoering op wijkniveau bij de wijkmanager.

3.1 De aanpak is veelomvattend en er zijn meerdere partners bij betrokken.

Om deze reden is het belangrijk de coördinatie over de aanpak binnen het Veiligheidshuis Arnhem te leggen, en de regie voor de uitvoering bij een coördinator jeugdoverlast. De aanpak geldt voor de stad Arnhem als geheel. De gemeente is weliswaar regievoerder op het terrein van veiligheid, maar kan de uitvoering zeker niet alleen vormgeven. Hierbij zijn andere partners noodzakelijk. In deze aanpak zijn de belangrijkste partners de politie, stichting Rijnstad en Pactum. Maar ook binnen de gemeente zijn meerdere diensten en afdelingen betrokken, zoals het Veiligheidshuis en wijkmanagement.

3.2 Ondersteuning en begeleiding is noodzakelijk op uitvoeringsniveau.

Omdat deze aanpak veelomvattend is en er meerdere partners bij betrokken zijn, wordt geadviseerd een coördinator aan te trekken om de uitvoering te ondersteunen en begeleiden. Op wijkniveau moeten, onder regie van de coördinator, met behulp van de wijkmanagers en met gebruik van de bestaande overleggen, plannen van aanpak worden gemaakt voor de geprioriteerde groepen volgens een vaste structuur, zodat inzet, planning en benodigde inzet inzichtelijk gemaakt worden.

Financiën

Voor het neerzetten van de structuur zijn geen aanvullende middelen nodig. Eventuele extra activiteiten zullen binnen de beschikbare budgetten worden uitgevoerd. Voor het aantrekken van de coördinator is voor een periode van 2 jaar (2010-2011) budget beschikbaar binnen begroting op het deelprogramma jeugdbeleid en binnen de middelen voor het bestrijden van overlast en verloedering.

Risico's

N.v.t.

Uitvoering en evaluatie

Op 20 oktober heeft een feedback-bijeenkomst plaatsgevonden voor alle belanghebbende interne en externe partners die een directe rol hebben bij de aanpak van jeugdoverlast. Het gaat hierbij om een afvaardiging van WES, DPS, Rijnstad, Pactum en politie. Daar zijn de onderzoeken gepresenteerd en toegelicht. Daarnaast is de structuur toegelicht en het stramien voor de plannen van aanpak voor de aanpak van de geprioriteerde jeudgroepen.

De vervolgstap is het aantrekken van een coördinator voor de uitvoering. Vervolgens moeten op wijkniveau, onder regie van de coördinator, samen met de wijkmanagers plannen van aanpak worden gemaakt voor de geprioriteerde groepen.

Vanuit het Veiligheidshuis Arnhem zal de coördinatie plaatsvinden op zowel de plannen van aanpak en uitvoering ervan op wijkniveau, als op de individuele aanpak door de projectgroep. Vanuit het Veiligheidshuis Arnhem zal ook de evaluatie van de jeugdoverlast worden uitgevoerd en de bevindingen voorgelegd aan het college.

Indien nodig zullen extra activiteiten worden ontwikkeld, voor zover deze uitgevoerd kunnen worden binnen de beschikbare budgetten.

Hoogachtend
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,

de secretaris, de burgemeester,

Bijlagen, voor u ter inzage:

- Rapport Beke (**vertrouwelijk, bijlage 1**)
- Rapport Radar (bijlage 2)
- Memo prioritering groepen 23 juni lokale driehoek (**vertrouwelijk, bijlage 3**)
- Bijlage voorgestelde structuur en systematiek (bijlage 4)

PERSBERICHT

Datum :
Contactpersoon : Jakomien ter Haar
Zaaknummer : 2010.02.00135
Doc.nummer : 2010.0.010.829
Afdeling : Communicatie
Telefoon : 026-377

Nieuwe stap structurele aanpak jeugdoverlast

Het college van burgemeester en wethouders heeft een nieuwe stap gezet in de aanpak van jeugdoverlast. Alle problematische jeugdgroepen zijn met een landelijk toegepaste methode in beeld gebracht. Daarnaast hebben de samenwerkende partijen een stramien voor een gestructureerde aanpak gemaakt. Hierdoor worden op zowel stedelijk als op wijkniveau plannen van aanpak worden gemaakt voor problematische jeugdgroepen die de hoogste prioriteit hebben gekregen. De aanpak wordt gecoördineerd vanuit het Veiligheidshuis Arnhem en de regie voor de uitvoering bij een coördinator jeugdoverlast.

De toegepaste shortlistmethode is een via wetenschappelijk onderzoek samengestelde vragenlijst waarmee politiefunctionarissen systematisch en periodiek de aard en omvang van problematische jeugdgroepen in hun wijk in beeld kunnen brengen. De shortlistmethode is ontworpen door bureau Beke en werd door wijkagenten in Arnhem toegepast. Hieruit bleek dat er in Arnhem 19 problematische jeugdgroepen zijn. Drie daarvan zijn criminele jeugdgroepen, twee zijn overlastgevende jeugdgroepen en veertien zijn hinderlijke jeugdgroepen.

De lokale driehoek heeft vier van de hinderlijke jeugdgroepen en één van de overlastgevende jeugdgroepen als prioriteit van aanpak benoemd. De politie onderzoekt daarnaast hoe zij de aanpak van één van de criminele jeugdgroepen vorm kan geven.

Bureau Radar heeft de huidige werkwijzen rond jeugdoverlast onderzocht. Dit leidde tot een aanpak op basis van drie uitgangspunten: met de aanpak van jeugdoverlast wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande wijkoverleggen, de coördinatie van de activiteiten gebeurt vanuit het Veiligheidshuis en er is een coördinator die de regie voert over de uitvoering op wijkniveau.

De aanpak van jeugdoverlast wordt gecoördineerd binnen het Veiligheidshuis Arnhem. Hierbij wordt samengewerkt met politie, Pactum Rijside, welzijnsstichting Rijnstad, de afdeling Wijkzaken, de Directie Programmasturing en Strategie (DPS), en de afdeling Welzijn, Educatie en Sport (WES) van de gemeente Arnhem.